

TROŠARINE U RH

Stanić, Maja

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:022057>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-20**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

TROŠARINE U RH

Mentor:

doc.dr.sc. Burnać Paško

Student:

Maja Stanić

Split, kolovoz, 2018.

Sadržaj

1.UVOD	1
1.1. Definicija problema	1
1.2. Svrha i ciljevi istraživanja	1
1.3. Metode istraživanja	1
1.4. Struktura rada	2
2.TROŠARINE	3
2.1. Razvoj trošarina u RH	3
2.2. Razvoj trošarina u Europskoj uniji	3
2.3. Osnovna obilježja posebnih poreza na promet	4
2.4. Ciljevi i učinci primjene trošarina	5
3.HARMONIZACIJA TROŠKA	6
4.TROŠARINE U REPUBLICI HRVATSKOJ	7
4.1.Poseban porez na alkohol i alkoholna pića	7
4.1.1. Mali proizvođači alkoholnog pića.....	9
4.1.2. Pivo.....	10
4.1.3.Vino.....	11
4.2.Posebni porez na duhanske proizvode	12
5. OSTALI POSEBNI POREZI U REPUBLICI HRVATSKOJ	19
5.1. Posebni porez na osobni automobil, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove	19
5.2. Poseban porez na kavu i bezalkoholna pića	25
5.3. Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti	27
5.4. Poseban porez na naftne derivate	28
5.5. Posebni porez na luksuzne proizvode	29
5.6. Porez na potrošnju	30
6.STRUKTURA JAVNIH PRIHODA	31
6.1. Posebni porezi i trošarine	31
6.2. Državni proračun i financijski plan za 2018. godinu i projekcija za 2019. i 2020.	34
7. ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	40
POPIS TABLICA	41
POPIS GRAFIKONA	41
SAŽETAK	42
SUMMARY	42

1.UVOD

1.1. Definicija problema

Trošarine kao posebni porezi, posebni su podsustav poreza na promet, odnosno poreza na potrošnju. Trošarinama se oporezuju pojedinačni proizvodi ili skupine istovrsnih proizvoda. Trošarine se promatraju kao porez koji se plaća prilikom izuzimanja robe iz gospodarskog okruženja u svrhu njezine upotrebe u daljnjoj poduzetničkoj ili državnoj proizvodnji ili u svrhu potrošnje od krajnjeg potrošača

Općenito, pojmovi trošarine, posebni porez i akcize su istoznačnice, a naziv akciza (engl. excise tax) potječe iz 16. stoljeća kada su u Nizozemskoj porezom koji se nazivao excijsen oporezivali pivo, šećer, sol i alkoholna pića. Vrlo brzo slijedile su je Njemačka i Engleska. Republika Hrvatska uvodi prve trošarine 1993. godine. Trošarine postaju vrlo izdašan instrument prikupljanja proračunskih prihoda. Pojedine zemlje trošarinama oporezuje svega nekoliko proizvoda, dok druge oporezuju i nekoliko desetaka proizvoda.

U hrvatskom pravnom sustavu materija trošarina uređena je Zakonom o trošarinama¹ Ikojim je nacionalno trošarinsko zakonodavstvo usklađeno s pravnom stečevinom Europske unije u odnosu na europski harmonizirani trošarinski sustav oporezivanja alkohola i alkoholnih pića, duhanskih prerađevina, energenata i električne energije.

1.2.Svrha i ciljevi istraživanja

Svrha istraživanja je znanstvenim metodama istražiti trošarine u poreznom sustavu Republike Hrvatske te ocijeniti stope trošarina i način na koji se oporezuju. Cilj je odgovoriti na pitanje, koje osobine imaju dobre na koja se nameću trošarine, i s kojim se ciljem se baš njih dodatno opterećuje još jednim poreznim oblikom.

1.3.Metode istraživanja

U teorijskom dijelu rada za analizu stručne literature koristim sljedeće metode:

- sekundarna analiza dostupnih podataka utemeljenih na Zakonu o trošarinama,
- induktivno – deduktivna metoda koja uključuje način zaključivanja iz općih postavki do konkretnih pojedinačnih zaključaka te zaključivanje o općim sudovima temeljem pojedinačnih ili posebnih činjenica.
- korištenje jednostavnih matematičko-statističkih metoda za prikaz frekvencija i postotaka,
- deskriptivna metoda na temelju iskustvenih podataka.
- metoda deskripcije odnosno postupak jednostavnog opisa ili očitavanja činjenica, te empirijsko potvrđivanje njihovih veza i odnosa.

¹ Narodne novine, br. 22/13, 32/13 i 81/13

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od sedam poglavlja. Podijeljen je na četiri dijela. U prvom dijelu rada objasniti će se razlozi i ciljevi korištenja trošarina, njihove karakteristike, kretanje trošarinskih proizvoda, visine prihoda od trošarina. U drugom dijelu pobliže će biti istražene trošarine za pojedine vrste proizvoda, osnovice oporezivanja, način oporezivanja i visine trošarina kao i prihodi od tih trošarina. U trećem dijelu rada objasniti će se iznosi trošarina u Republici Hrvatskoj te prihodi i rashodi u 2017. godini. Četvrti dio rada je zaključak.

2. TROŠARINE

2.1. Razvoj trošarina u RH

Prva trošarina je Hrvatsku uvedene 1993.² godine i to na kavu. Zatim se 1994. uvode trošarine na još šest proizvoda: alkohol i alkoholna pića, duhanske prerađevine, bezalkoholna pića, pivo osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove i naftne derivate. 1999. godine se uvodi trošarina na luksuzne proizvode, a 2002. godina na premije osiguranja od automobilske odgovornosti. Također se 2002. godine nadležnost obračuna, naplate i nadzora posebnih poreza na temelju odredaba Zakona o carinskoj službi prelazi s Porezne uprave na Carinsku upravu. U srpnju 2009. godine Hrvatski je sabor donio novi Zakon o trošarinama kojim se trošarinski sustav usklađuje s pravnom stečevinom EU. Usklađivanje se provodi s Direktivom 92/12/EEZ, koja sadržava opća načela za proizvode koji podliježu trošarinama te opća pravila za proizvodnju, skladištenje, kretanje i nadzor tih proizvoda u sustavu odgode plaćanja trošarine. Ustrojit će se registar trošarinskih obveznika i poseban registar ovlaštenih držatelja trošarinskih skladišta, što će omogućiti razmjenu podataka s nadležnim tijelima drugih država članica EU. Mijenjaju se porezne osnovice, uvode se trošarine na energente te se povećava broj predmeta oporezivanja i broj obveznika trošarina

Hrvatski trošarinski sustav u bitnome se temelji na Zakonu o trošarinama i podzakonskim aktima,³ kao propisima koji uređuje najvažnije provedbene mehanizme praktičnog postupanja u okviru primjene trošarinskih instituta.

S porezno-tehničkog stajališta postoje tri načina utvrđivanja trošarinske obveze:

1. da se trošarina plaća u apsolutnom iznosu po jedinici mjere (jedinični porez),
2. da se trošarina plaća u postotku od vrijednosti kupljene robe (ad valorem), te
3. da se pri utvrđivanju trošarinske obveze istovremeno primjenjuje i jedinični porez i porez ad valorem (mješoviti porez).

2.2. Razvoj trošarina u Europskoj uniji

Početak devedesetih u Europskoj uniji dolazi do razvoja unutarnjeg tržišta, te utvrđivanja smjerova porezne politike:

- stabilizacija poreznih prihoda zemalja članica
- uklanjanje teškoća u funkcioniranju unutarnjeg tržišta
- zapošljavanje

Trošarine su regulirane smjericama Europske unije, te strukturnim smjericama kojima se definiraju predmeti oporezivanja i način utvrđivanja osnovice, smjernice o stopama i visini trošarina, te sistemske smjernice. 1987. godine predložen je paket smjernica za harmonizaciju tri osnovne trošarine odnosno za harmonizaciju trošarina na alkohol i alkoholna pića, duhan i mineralna ulja.

² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_07_83_2020.html

³ Pravilnik o trošarinama (Narodne novine, br. 64/13, 129/13, 11/14, 70/14, 157/14, 8/15 i 83/15)

Sistemska smjernica 92/12/EEZ iz 1992. Godine uređuje posjedovanje, kretanje i nadgledanje alkoholnih pića, duhanskih proizvoda i energenata, dopušta državama da uvedu trošarine i na druge proizvode uvodi odgodu plaćanja, te definira oslobođenja i izuzetke od plaćanja. Prema ovoj smjernici trošarinama podliježu trošarinski proizvodi proizvedenih u zemlji članici EU, uvezeni na područje EU te oni koji se unose iz drugih zemalja članica EU. Ova je smjernica mijenjana i nadopunjavana 2004. i 2007. godine. Kako bi se suzbile porezne prijevare određuje se čvršća suradnja administrativnih tijela Uredbom 2073/20049 iz 2004. godine.

2.3. Osnovna obilježja posebnih poreza na promet

Posebne poreze na promet, akcize odnosno trošarine karakteriziraju sljedeća obilježja:⁴

- obveza plaćanja posebnih poreza (trošarina, akciza) primjenjuje se na točno određeni krug proizvoda⁵
- fiskalna izdašnost,
- istodobna primjena posebnog poreza na promet (trošarine) i općeg poreza na promet,
- stabilnost prihoda,
- jeftinoća ubiranja prihoda,
- ugodnost plaćanja,
- prevaljivost

Broj proizvoda koji se oporezuju posebnim porezima na promet različit je i može varirati od svega samo nekoliko proizvoda pa do nekoliko desetaka proizvoda. Time varira i broj trošarina, odnosno broj posebnih poreza na promet koje nisu obuhvaćene jedinstvenim zakonskim aktom kao što je slučaj kod općeg poreza na promet (PDV).

Možda najvažnija karakteristika trošarina su njihova fiskalna izdašnost. Obvezi plaćanja posebnih poreza na promet uglavnom podliježu proizvodi koje upotrebljava veliki broj potrošača i koji služe za postizanje određene kvalitete njihovog življenja. Uglavnom su to proizvodi čija je potražnja relativno neelastična (alkohol, duhan, benzin), odnosno uvođenje trošarina i rast njihovih cijena neće bitno utjecati na smanjenje količina njihove potrošnje. Time trošarine skupa s općim porezom na promet čine jedan od izdašnijih državnih prihoda kako u svijetu tako i u Hrvatskoj .

Stabilnost prihoda s naslova posebnih poreza proizlazi prije svega iz činjenice što se posebni porezi uvode na predmete široke potrošnje, te se potrošači nerado odriču od njihove upotrebe. Za proizvodima koji se oporezuju posebnim porezima postoji u pravilu stabilna potrošnja, te dosta ograničena supstitucijska elastičnost.

U najvećem broju zemalja koje u svom poreznom sustavu imaju trošarine primjenjuju ih istovremeno s primjenom općeg poreza na promet, odnosno PDV-a. To zapravo znači da iznos plaćene trošarine ulazi u poreznu osnovicu PDV-a.

⁴ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Tro%C5%A1arine>

⁵ Općenito više o osnovnim obilježjima trošarina te o razlozima njihovog uvođenja vidjeti u Šimović J. & Šimović H. (2006: 199-204)

Jeftinoća ubiranja i ugodnost plaćanja, kao i jednostavna kontrola porezne discipline daljina su obilježja trošarina. Premda se posebni porezi na promet razrezuju na predmete široke potrošnje i premda se plaćanje ovih poreza prevaljuje na veliki broj potrošača, broj poreznih obveznika kod trošarina u pravilu je relativno vrlo malen i vrlo lako ih je utvrditi. Samim time i administrativni troškovi ubiranja ovih poreza su dosta maleni u odnosu na ubrane prihode.

2.4. Ciljevi i učinci primjene trošarina

Osnovne karakteristike posebnih poreza na promet su ograničeni domašaj njihove primjene i nepostojanje razlike u poreznom tretmanu proizvoda izrađenih u zemlji i uvezenih proizvoda. Postoje mnogobrojni razlozi koji opravdavaju uvođenje pojedinačnog poreza na promet i njihovo zadržavanje u poreznim sustavima.

Među mnogima to su i :

- uspostavljanje što neposrednije veze između iznosa plaćenog poreza i koristi koju porezni obveznik ima od trošenja oporezivanjem ubranih sredstava,
- nastojanje da se potrošači obrate (obeshrabre) od korištenja nekih proizvoda koji su štetni za zdravlje ljudi, odnosno da se i politikom oporezivanja utječe na smanjenje potrošnje tih proizvoda,
- penalizacija konzumenata nekih proizvoda zbog mogućih negativnih posljedica i društvo u cjelini,
- destimuliranje nekih ponašanja odnosno stjecanja štetnih navika koje se društveno ocjenjuju nepoželjnima,
- oporezivanja prometa nekih proizvoda kako bi se utjecalo na smanjenje zagađenja čovjekova okoliša,
- ostvarenje nekih redistribucijskih učinaka oporezivanja, kako bi se korigirali neki socijalno nepovoljni učinci koji se očituju pri primjeni drugi poreza,
- osiguranje sredstava potrebnih za financiranje javnih rashoda-posebno financiranje rashoda lokalnih jedinica.

Dobra na koja se obračunavaju trošarine su ona čiju proizvodnju i prodaju može kontrolirati država, te proizvode karakterizira relativno visoka cjenovno neelastična potražnja, dohodovna elastičnost potražnje za tim proizvodima veća je od jedan pa se prema tome radi o luksuznim dobrima i država smatra da je potrošnja tih proizvoda nekorisna za pojedinca odnosno da stvaraju negativne vanjske učinke. Prema tome, trošarine se nameću kako bi se ostvarili ciljevi kao što su uvođenje progresivnosti u porezni sustav (oporezivanje luksuznih proizvoda koje troše uglavnom pojedinci s visokim dohodcima u zemljama u razvoju u slučaju kada je teško primijeniti progresivni porez na dohodak), u slučajevima kada je administrativno teško primjenjivati složenije porezne oblike i kako bi se obeshrabrila potrošnja proizvoda koji se smatraju nemoralnim ili nezdravim (alkoholna pića, cigarete i duhan).

3.HARMONIZACIJA TROŠKA

Harmonizacija označava usklađivanje fiskalnih sustava dvije ili više država kako bi se uklonile prepreke slobodnom protoku robe i usluga među njima.⁶ U harmonizirane trošarine na razini Europske unije spadaju alkohol i alkohol na pića, duhanski proizvodi i energenti, no države članice mogu uvoditi i posebne poreze na druge proizvode van tog sustava.

U harmoniziranom sustavu primjenjuje se načelo odredišta kako bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje. Prema ovom načelu se oporezuje ukupna dodana vrijednost, bilo da je ona dodana u zemlji, bilo u inozemstvu. Oporezuju se svi proizvodi koji se troše u zemlji bez obzira na mjesto proizvodnje. U sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske postoji Sektor za harmonizaciju unutarnje revizije i financijske kontrole, a sastoji se od tri službe.

To su služba za metodologiju i standarde, služba za koordinaciju izobrazbe o provjeri kvalitete i služba za međunarodne aktivnosti. Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija, među ostalim, nadležna je za:

- pripremu zakona i pod zakonskih propisa iz područja financijskog upravljanja i kontrola te unutarnje revizije
- izradu metodologije i standarda rada financijskog upravljanja i kontrola te unutarnje revizije
- organiziranje izobrazbe osoba odgovornih i uključenih u financijsko upravljanje i kontrole te unutarnju reviziju
- provjeru kvalitete sustava financijskog upravljanja i kontrola te unutarnje revizije kod korisnika proračuna
- suradnju s Europskom komisijom, domaćim i vanjskim institucijama s ciljem daljnjeg razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru u skladu s najboljom praksom
- sastavljanje objedinjenoga godišnjeg izvješća o sustavu unutarnjih financijskih kontrola i o svome radu koje ministar financija podnosi Vladi Republike Hrvatske.

⁶ <http://www.ijf.hr/pojmovnik/harmonizacija.htm>

4. TROŠARINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.1. Poseban porez na alkohol i alkoholna pića

Zajednički uređeno oporezivanje alkohola i alkoholnih pića za zemlje članice EU-a primjenjuje se od 1. siječnja 1993.⁷ Direktiva vijeća od 19. listopada 1992. o usklađivanju strukture trošarina na alkohol i alkoholna pića, te na alkohol koji je sastojak drugih proizvoda (Council Directive 92/83/EEC) propisuje:

- vrste alkoholnih proizvoda koji se oporezuju (pivo, vino, fermentirani proizvodi koji nisu pivo ili vino, među proizvodi i etilni alkohol sadržan u pićima);
- porezne osnovice
- mogućnosti korištenja snižene stope za male neovisne pivarske proizvođače čija godišnja proizvodnja nije veća od 200.000 hektolitara, male neovisne destilerije čija godišnja proizvodnja nije veća od 10 hektolitara, kao i mogućnost primjene snižene stope za određena pića.
- Trošarinske osnovice i visine trošarina definirane su ovako:
- trošarinska osnovica na pivo je 1% vol. udjela stvarnog alkohola sadržanog u jednom hektolitrju gotovog proizvoda, a iznosi 40 kuna.
- trošarinska osnovica na vino, ostala pića dobivena vrenjem – osim piva i vina – te među proizvode je jedan hektolitar gotovog proizvoda. Trošarina za mirna i pjenušava vina te ostala pića dobivena vrenjem – osim piva i vina – iznosi nula kuna. Trošarina na među proizvode s volumnim udjelom stvarnog alkohola od 15% i većim, iznosi 800 kuna po hektolitrju gotovog proizvoda, a za među proizvode s volumnim udjelom stvarnog alkohola manjim od 15% vol. iznosi 500 kuna po hektolitrju gotovog proizvoda.
- trošarinska osnovica na etilni alkohol je jedan hektolitar čistog alkohola izraženoga u volumnim postocima mjerenim pri temperaturi od 20 °C, a iznosi 5.300 kuna. Može se zaključiti da su hrvatske trošarine na alkohol i alkoholna pića u potpunosti usklađene s minimalnim zahtjevima i stopama koje propisuje EU.

⁷ D. Kuliš, Plaćamo li europske trošarine, INSTITUT ZA JAVNE FINACIJE, Zagreb, 2002., str. 31

Tablica 1: Visina trošarine na alkohol i alkoholna pića

ALKOHOL I ALKOHOLNA PIĆA		
Predmet oporezivanja	Visina trošarine	Provedbeni propis
Mirna vina	0,00 kn/hl gotovog proizvoda	Zakon o trošarinama
Pjenušava vina	0,00 kn/hl gotovog proizvoda	Zakon o trošarinama
Ostala pića dobivena vrenjem osim piva i vina	0,00 kn/hl gotovog proizvoda	Zakon o trošarinama
Međuproizvodi	- 800,00 kn/hl gotovog proizvoda (≥15% vol.) - 500,00 kn/hl gotovog proizvoda (<15% vol.)	Zakon o trošarinama
Etilni alkohol	- 5.300,00 kn/hl čistog alkohola - 2.650,00 kn/hl čistog alkohola (male destilerije)	Zakon o trošarinama
Pivo	40,00 kn za 1% vol. udjela stvarnog alkohola u hl gotovog proizvoda	Zakon o trošarinama
Male nezavisne pivovare		
Za godišnju proizvodnju u hektolitrima	Iznos trošarine	Provedbeni propis
≤ 5000	20,00 kn	Zakon o trošarinama
5001 - 25.000	22,00 kn	Zakon o trošarinama
25.001 - 75.000	24,00 kn	Zakon o trošarinama
75.001 - 125.000	26,00 kn	Zakon o trošarinama

Izvor: <https://carina.gov.hr>

Svaki alkoholni proizvod se u RH oporezuje jednom stopom, dok u EU-u za sve kategorije proizvoda postoji jedna ili više općih i sniženih stopa. Općih stopa može biti i više, primjerice kod piva, gdje stope ovise o udjelu alkohola. Snižene stope ovise o proizvedenoj količini, a primjenjuju se na pivo nezavisnih malih proizvođača s godišnjom proizvodnjom do 200.000 hl (stopa ne može biti niža od 50% opće stope). U ZOT-u nisu određene posebne stope za male proizvođače piva. Pivo s manjim udjelom alkohola (do 2,8%) oporezuje se u EU-u sniženim stopama, ovisno o udjelu alkohola. Iako je stopa trošarine na pivo (5,4 eura/hl) u Hrvatskoj mjerena udjelom alkohola gotovo 65% viša od minimalne, nižu stopu od hrvatske imaju samo Litva (2,46 eura/hl), Latvija (3,13 eura/hl) i Slovačka (3,59 eura/hl). Stope trošarine na pivo mjerene udjelom alkohola najviše su u Finskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu i Švedskoj.

Trošarina na alkohol i alkoholna pića ne plaća se:⁸

- na denaturirani alkohol⁹ pod kojim se smatra etilni alkohol koji je potpuno denaturiran sredstvima za denaturiranje propisanim u Republici Hrvatskoj,
- na denaturirani alkohol koji se uvozi iz treće države u Republiku Hrvatsku pod uvjetom da je potpuno denaturiran sredstvima za denaturiranje propisanim u Republici Hrvatskoj,
- na denaturirani alkohol pod kojim se smatra alkohol koji je potpuno denaturiran propisanim sredstvima u skladu s uvjetima druge države članice,
- kada se koristi u proizvodnji i preradi prehrambenih proizvoda pod uvjetom da je etilni alkohol djelomično denaturiran,
- kada se koristi za proizvodnju lijekova,
- kada se koristi za proizvodnju octa,
- kada se koristi u proizvodnji neposredno ili kao sastojak nekog poluproizvoda za proizvodnju prehrambenih proizvoda, punjenih ili u drugom obliku, pod uvjetom da sadržaj alkohola nije veći od 8,5 litara čistog alkohola na 100 kg proizvoda za čokoladu te 5 litara čistoga alkohola na 100 kg proizvoda za druge proizvode,
- kada se koristi za proizvodnju aroma za pripremu prehrambenih proizvoda i bezalkoholnih pića kojima volumni udjel alkohola nije veći od 1,2% vol.,
- kada se koristi u proizvodnim procesima pod uvjetom da krajnji proizvod ne sadrži alkohol,
- kada se koriste u medicinske svrhe u bolnicama, domovima zdravlja, ljekarnama.

4.1.1. Mali proizvođači alkoholnog pića

Mali proizvođač jakih alkoholnih pića je onaj koji proizvodi alkoholna pića za vlastite potrebe, pod uvjetom da se ti proizvodi ne prodaju. Prijava djelatnosti i registracija malih proizvođača jakog alkoholnog pića obavlja se u pripadajućem carinskom uredu, ovisno o mjestu upisa Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Poljoprivredni proizvođači koji proizvode rakiju za vlastite potrebe obvezni su upisati se u registar trošarinskih obveznika.¹⁰

Mali proizvođač vina je osoba definirana prema posebnim propisima i koja u komercijalne svrhe ne proizvodi više od 1000hl vina godišnje, pod uvjetom da se ti proizvodi ne prodaju. Malim proizvođačem jakog alkoholnog pića smatra se fizička osoba vlasnik ili korisnik poljoprivrednog zemljišta te vlasnik stvari za proizvodnju jakog alkoholnog pića koji proizvodi za svoje potrebe, i to u količini koja ne prelazi 20 litara čistog alkohola godišnje po kućanstvu. On plaća trošarinu ovisno o zapremnini kotla. Trošarina za svaki kotao zapremnine do 100 litara iznosi 100,00 kn, a za kotao veće od 100 litara iznosi 200,000 kn.

⁸ Zakon o trošarinama (Alkohol i alkoholna pića), Članak 61.

⁹ Alkohol kojemu je dodano sredstvo za denaturiranje u skladu zakonima RH kako bi taj alkohol postao oslobođen trošarine i kako se ne bi mogao koristiti u proizvodima za ishranu ljudi.

¹⁰ Pravilniku o trošarinama (NN 64/2013, 129/2013, 11/2014, 70/2014)

4.1.2. Pivo

Predmet oporezivanja jest pivo koje se proizvodi na području Republike Hrvatske ili uvozi na carinsko područje Republike Hrvatske bez obzira na jačinu, vrstu, sastojke i druga obilježja.

Pivom se smatra: ¹¹

1. pjenušavo osvježavajuće piće dobiveno od vode, ječmenog slada, kvasca, neslađenih žitarica i hmelja, bez obzira na koncentraciju ekstrakta u sladovini ili koncentraciju alkohola u pivu,
2. bezalkoholno pivo koje sadrži manje od 0,5% (vol/vol) alkohola.

Porezni obveznik jesu pivovare, pivari i druge pravne i fizičke osobe koje proizvode ili daju proizvoditi pivo za svoj račun te osobe koje na carinsko područje Republike Hrvatske uvoze, unose ili primaju pivo, osim osoba i količina koje su, prema posebnim propisima, oslobođene od plaćanja carine. Pivovarom, u smislu Zakona, smatraju se pogoni i postrojenja za proizvodnju, obradu, zrenje, uskladištenje i punjenje piva, skladišta za sastojke namijenjene proizvodnji i obradi piva natočenog piva, radionice za održavanje pogona i uprave, potom prostorije i površine za manipulaciju i transport te druge s njima povezane površine i uređaji ako se koriste u svrhu proizvodnje piva.

Trošarina na pivo koje proizvode male nezavisne pivovare i koje se pušta u potrošnju na teritoriju Republike Hrvatske plaća se za 1% volumnog udjela stvarnog alkohola sadržanoga u jednom hektolitr gotovog proizvoda, i to:¹²

Posebni porez na pivo plaća se po hektolitr proizvedenog ili uvezenog piva. Ako se pivo isporučuje u drugim mjernim jedinicama (1 litra, 0,5 litre, 0,3 litre i drugo), isporučene se količine preračunavaju u hektolitre radi obračuna posebnog poreza na pivo.

U određenim uvjetima oporezuje se i koncentrirano pivo koje se razrjeđuje vodom

Porez se plaća po hektolitr, i to:

- 200,00 kuna za pivo
- 60,00 kuna za bezalkoholno pivo.

Obveza obračuna poreza nastaje u času otpreme piva iz pivovare ili postrojenja za proizvodnju piva, a plaća se u roku 30 dana. Carinarnica obračunava i naplaćuje porez u času carinjenja.

Ne oporezuje se pivo koje:

- proizvođač izvozi uz dokaz o izvozu i naplati
- isporučuje se iz pivovare u njezina distribucijske centre, punionice, vlastita veleprodajna skladišta ili među tim skladištima
- koristi se zbog potrebnih tehničkih proba ili u svrhu kontrole kvalitete
- isporučuje se slobodnim zonama i slobodnim carinskim prodavaonicama koje isporučuju slobodne carinske prodavaonice
- tehnološki gubitak koji se pojavljuje u proizvodnji.

¹¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_100_1938.html

¹² Zakon o trošarinama (Članak 66.b)

Tablica 2: Trošarine za pivo

za godišnju proizvodnju piva u hektolitrima	iznos trošarine u kunama
≤ 5000	20,00
5001 – 25.000	22,00
25.001 – 75.000	24,00
75.001 – 125.000	26,00

Izvor: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2015_09_100_1938.htm

4.1.3. Vino

Vinom se smatraju:¹³

1. mirna vina
 - a. svi proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 1,2% vol., ali ne većim od 15% vol. pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem,
 - b. svi proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola ne većim od 15% vol., ali ne većim od 18% vol. pod uvjetom da su proizvedeni bez ikakvog obogaćivanja i da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem.
2. pjenušava vina
 - a. svi proizvodi koji su punjeni u boce s posebnim čepom u obliku gljive pričvršćenim na poseban način ili koji imaju zbog otopljenog ugljičnog dioksida povišeni tlak od tri ili više bara
 - b. svi proizvodi koji imaju volumni udio stvarnog alkohola veći od 1,2% vol., ali ne veći od 15% vol. pod uvjetom da ne sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem.

Na vino su u EU-u propisane opće i snižene stope. Većina zemalja primjenjuje opću nultu stopu na vina i u manjoj mjeri na pjenušava vina. Za primjenu nulte stope na mirna vina odlučila se većina zemalja EU-a2, dok u zemljama visokog poreznog opterećenja alkohola (Švedska, Finska, Irska, UK) stope variraju od 200 do preko 500 eura/hl.

¹³ Zakona o vinu (Narodne novine br. 96/2003)

4.2. Posebni porez na duhanske proizvode

Trošarina na duhanske proizvode uvodi se u hrvatski porezni sustav 1994. godine¹⁴. Nadležnost oporezivanja od 2002. godine prelazi s Porezne uprave na Carinsku upravu. Oporezuju se cigarete te ostali duhanski proizvodi (cigare, cigarilosi, duhan za lulu, duhan za pušenje, šmrkanje, žvakanje i drugi duhanski proizvodi). Porezni obveznici su proizvođači i uvoznici duhanskih proizvoda.

Tijekom dvadesetogodišnjeg oporezivanja duhanskih proizvoda došlo je do promjena u pogledu osnovice, visine i načina oporezivanja. U sljedećoj tablici prikazano je oporezivanje duhana i duhanskih proizvoda u razdoblju od dvadeset godina. Glede predmeta oporezivanja cigareta došlo je do čestih promjena pri oporezivanju sitno rezanog duhana i ostalog duhana za pušenje koji prethodno nije bio oporeziv.

Porezna osnovica 1994. godine iznosi za:

- cigarete - paketić od 20 komada cigareta standardne dužine 84 mm (+ - 2 mm),
- za duhan - 1.000 grama,
- za cigare - komad,
- za cigarilose - paketić od 20 komada (NN 51/94).

Trošarine na duhanske proizvode u Republici Hrvatskoj primjenjuju se od 1994. godine. Predmet oporezivanja su cigarete, cigare, cigarilosi i duhan za pušenje (sitno rezani duhan za savijanje cigareta i ostali duhan za pušenje).

Cigaretama se smatraju:¹⁵

1. smotuljci duhana koji su prikladni za pušenje kao takvi, a koji nisu cigare ni cigarilosi u smislu odredaba Zakona o trošarinama,
2. smotuljci duhana koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umeću u tuljce od cigaretnog papira,
3. smotuljci duhana koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umataju u cigaretni papir. Cigaretama se također smatraju i proizvodi koji u cijelosti ili djelomično sadrže tvari koje nisu duhan i ispunjavaju uvjete nabrojane pod točkama od 1. do 3.

Cigarama i cigarilosima smatraju se smotuljci duhana prikladni za pušenje koji su s obzirom na svojstva i uobičajena očekivanja potrošača namijenjeni isključivo za pušenje, ako:

1. imaju vanjski omotač od prirodnog duhana,
2. su punjeni usitnjenim miješanim duhanom i imaju vanjski omotač normalne boje cigare od rekonstruiranog duhana koji u cijelosti obavlja proizvod, uključujući filter gdje je to primjereno, ali ne obavlja usnik kod cigara s usnikom, gdje jedinična težina bez filtra ili usnika nije manja od 2,3 grama i nije veća od 10 grama i opseg na najmanje jednoj trećini duljine cigare nije manji od 34 mm.

¹⁴D. Kuliš, op.cit.; str. 17

¹⁵Zakon o trošarinama (Duhanske preradevine-Predmet oporezivanja, Članak 72.),
http://www.poreznauprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro68

Duhanom za pušenje smatra se:

1. duhan koji je rezan ili na drugi način usitnjen, svinut ili prešan u blokove i prikladan za pušenje bez daljnje industrijske obrade,
2. otpad duhana koji je prikladan za pušenje i stavljen u prodaju na malo.

Porezni obveznici trošarina na duhanske proizvode su proizvođači i uvoznici duhanskih proizvoda.

Direktiva propisuje jednake minimalne stope na cigare i cigarilose. Pristupanjem EU-u, trošarina na cigare i cigarilose će iznositi 600 kn/1.000 komada (80 eura/1.000 komada), što u potpunosti zadovoljava kriterij minimalne trošarine (12 eura/1.000 komada). Višu stopu specifične trošarine na cigare imaju samo Irska (275 eura/1.000 komada), UK (243 eura/1.000 komada), Estonija (211 eura/1.000 komada) i Cipar (90 eura/1.000 komada).

Trošarinska osnovica na cigare i cigarilose je 1.000 komada, a trošarina se obračunava kao specifična trošarina propisana za 1.000 komada i iznosi 600,00 kuna.¹⁶

Trošarinska osnovica na cigarete plaća se kao specifična trošarina propisana u određenom iznosu za količinu od 1.000 komada cigareta i kao proporcionalna trošarina propisana u određenom postotku od maloprodajne cijene cigareta. Ukupna trošarina (specifična i proporcionalna trošarina bez poreza na dodanu vrijednost) na cigarete iznosi najmanje 57% ponderirane prosječne maloprodajne cijene cigareta puštenih u potrošnju i ne smije biti niža od 64 eura u kunsjoj protuvrijednosti za 1000 komada cigareta bez obzira na prosječnu ponderiranu maloprodajnu cijenu cigareta

Duhanske prerađevine koje su proizvedene u Republici Hrvatskoj i kada se puštaju u potrošnju na teritoriju Republike Hrvatske moraju biti označene duhanskim markicama Ministarstva financija koje moraju imati naznačenu slovnu oznaku predmeta oporezivanja i broj markice. Markice moraju imati otisnut broj markice, druge podatke sukladno Zakonu i sljedeće slovne oznake predmeta oporezivanja:¹⁷

1. „C“ – za cigarete,
2. „CR“ – za cigare,
3. „CL“ – za cigarilose,
4. „SR“ – za sitno rezani duhan,
5. „DP“ – za ostali duhan za pušenje.

Pristupanjem EU-u povećava se trošarina na sitno rezani duhan čiji rast će se nastaviti i u sljedećim godinama. Gotovo 50%-tni rast stope očekuje se i za ostali duhan za pušenje što je u skladu s preporukama Europske komisije da zbog konkurentnosti među duhanskim proizvodima, posebice cigaretama i ostalim duhanima za pušenje (koji su jednako štetni) treba čim više izjednačavati porezno opterećenje (stope).

¹⁶ Zakon o trošarinama (Trošarinska osnovica i visina trošarine na cigarete, Članak 75.),
http://www.poreznauprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pog2095

¹⁷ Zakon o trošarinama (Označavanje duhanskih prerađevina markicama, Članak 65.),
http://www.poreznauprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pog23244

Rješenje kojim se odlučuje o oslobođenju od plaćanja trošarine na duhanske prerađevine za znanstvena istraživanja donosi Središnji ured na temelju pisanog zahtjeva podnesenog u dva primjerka kojemu se prilaže:

1. izjava da će se duhanske prerađevine koristiti isključivo u nekomercijalne svrhe
2. mišljenje nadležnog tijela državne uprave iz kojega je razvidan status korisnika oslobođenja duhanskih prerađevina te podobnosti duhanske prerađevine za obavljanje te namjene. specifikacija duhanskih prerađevina, količina i njihova ukupna vrijednost.

Duhanske prerađevine koje su temeljem rješenja Središnjeg oslobođene od plaćanja trošarine ne moraju biti označene duhanskim markicama Ministarstva financija Republike Hrvatske.

Tablica 3: Predmet oporezivanja, trošarinska osnovica i visina trošarine na cigarete od 2017.

Duhanske prerađevine	Trošarinska osnovica			Visina trošarine	
				Specifična trošarina	Proporcionalna trošarina
1	2	3	4	5	6
Cigarete	1000 komada	—	Maloprodajna cijena	310,00 kn	34% od maloprodajne cijene
Cigare	1000 komada	—	—	600,00 kn	—
Cigarilosi	1000 komada	—	—	600,00 kn	—
Sitno rezani duhan za savijanje cigareta	—	1 kg	—	600,00 kn	—
Ostali duhan za pušenje	—	1 kg	—	600,00 kn	—

Izvor: <https://carina.gov.hr>

4.4. Posebni porez na energente i električnu energiju

Sustav oporezivanja energenata u EU-u je najsloženiji – i prema broju oporezivih proizvoda, broju i visini stopa te nizu izuzeća i posebnosti u pojedinim zemljama. Osim harmoniziranih trošarina na energente, 8 zemalja 5 je uvelo i posebna (parafiskalna) davanja i naknade na neke vrste energenata. Osim fiskalnih, sve značajniji razlozi oporezivanja energenata su ekološki što je utjecalo na rast i sve veću diferencijaciju stopa.

Porezni obveznik plaćanja posebnog poreza na naftne derivate su proizvođač i uvoznik naftnih derivata te nadležno tijelo državne uprave za robne zalihe. Trošarinska osnovica za energente je 1000 kilograma neto mase, 1000 litara pri osnovnim uvjetima temperature energenta od +15°C, Gigajoul bruto toplinske vrijednosti dok je trošarinska osnovica za električnu energiju i prirodni plin količina električne energije odnosno prirodnog plina mjerena u Megawat satima.¹⁸

¹⁸ <http://www.propisi.hr/print.php?id=5423>

U Zakonu su propisana stanovita oslobođenja za uporabu energenata i električne energije za određene namjene. Najznačajnija se odnose na prirodni plin i električnu energiju koji se koriste u kućanstvima te na plin za pogon.

Zakonom se reguliraju se i oslobođenja vezana uz:¹⁹

- uporabu prirodnog plina i električne energije u pojedinim industrijskim procesima te na električnu energiju dobivenu iz obnovljivih izvora energije (ukoliko je proizvođač koristi za vlastite potrebe);
- energente koji se koriste kao pogonsko gorivo za plovidbu, uključujući ribolov i električnu energiju proizvedenu na plovilu (osim uporabe plovnih objekata i plovila za privatne svrhe).

Predmet oporezivanja naftnih derivata i energenata u Republici Hrvatskoj su:

1. motorni benzin (pogonsko gorivo) - olovni i bezolovni,
2. plinsko ulje za pogon i grijanje,
3. kerozin (petrolej) za pogon i grijanje,
4. UNP za pogon i grijanje,
5. teško loživo ulje,
6. prirodni plin za pogon i grijanje
7. ugljen, koks,
8. električna energija,
9. biogoriva.

Tablica 4: Minimalne stope trošarina na energente koja se koriste za komercijalnu i industrijsku svrhu

Minimalne stope trošarina na energente (pri temperaturi od 15°)	za pogon	za grijanje		za motorna goriva koja se koriste za komercijalnu i industrijsku svrhu
		Poslovno /	Neposlovno	
Olovni benzin (1000 L)	3131,01			
Bezolovni benzin (1000 L)	2669,91			
Dizel (1000 L)	2454,23	156,19	156,19	156,19
Kerozin (1000 L)	2454,23	-	-	156,19
Ukapljeni naftni plin (1000 L)	929,75	-	-	304,75
Prirodni plin (GJ)	19,33	1,11	2,22	2,23
Teško loživo ulje (1000 L)		111,49	111,53	
Ugljen i koks (GJ)		1,11	2,23	

Izvor: Excise Duty Tables; Energy Tax Rates, European Commission, 2016.

¹⁹Zakon o trošarinama (Energenti i električna energija, članak 101.)

U tablici 1. je prikaz minimalnih stopa trošarina na energente u Europskoj Uniji. Analizom podataka iz tablice je vidljivo da olovni benzin ima najvišu poreznu stopu u iznosu od 3131.01kn. Vidljivo je da su trošarine generalno skuplje za namjenu u svrsi pogona nego za grijanje, komercijalnu i industrijsku svrhu.

Tablica 5: Trošarine na energente u RH

1.	Motorne benzine koji se koriste kao pogonska goriva:	
1.1.	Olovni benzin iz tarifnih oznaka KN 2710 11 31, 2710 11 51, 2710 11 59	3.801,00 kn/1000 l
1.2.	Bezolovni benzin iz tarifnih oznaka KN 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45, 2710 11 49	3.151,00 kn/1000 l
2.	Plinsko ulje iz tarifnih oznaka 2710 19 41 do 2710 19 49	
2.1.	za pogon	2.450,50 kn/1000 l
2.2.	za grijanje	343,00 kn/1000 l
3.	Kerozin – petrolej iz tarifnih oznaka 2710 19 21 i 2710 19 25	
3.1.	za pogon	2.450,50 kn/1000 l
3.2.	za grijanje	1.752,00 kn/1000 l
4.	UNP – ukapljeni naftni plin iz tarifnih oznaka KN 2711 12 11 do 2711 19 00	
4.1.	za pogon	100,00 kn/1000 kg
4.2.	za grijanje	100,00 kn/1000 kg
5.	Teško loživo ulje iz tarifnih oznaka KN 2710 19 61 do 2710 19 69	
6.	Prirodni plin iz tarifnih oznaka KN 2711 11 00, 2711 21 00 i plinovi iz tarifne oznake KN 2711 29 00	
6.1.	za pogon	0,00 kn/MWh
6.2.	za grijanje za poslovnu uporabu	4,05 kn/MWh
6.3.	za grijanje za neposlovnu uporabu	8,10 kn/MWh
7.	Ugljen i koks iz tarifnih oznaka KN 2701, 2702 i 2704	
7.1.	za poslovnu uporabu	2,30 kn/Gj
7.2.	za neposlovnu uporabu	2,30 kn/Gj

Izvor: Zakon o trošarinama, 2016. godina

U tablici 2. je prikaz poreznih stopa trošarine na energente u Republici Hrvatskoj. Analizom podataka iz tablice je vidljivo da olovni benzin ima najvišu poreznu stopu u odnosu na bezolovni benzin. Isto tako visina trošarine na plinsko ulje i kerozin ovisi i o samoj namjeni trošarinskog proizvoda. Viša stopa proizlazi iz korištenja trošarinskih proizvoda za pogon dok manje u svrhu grijanja. Zakonodavac može regulirati upotrebu navedenih trošarinskih proizvoda visinom poreznih stopa. Viša stopa znači skuplji energent, pa iz toga slijedi da trošarine na energente mogu imati i druge ciljeve povrh fiskalnih poput očuvanja okoliša. U principu viši nameti tj. porezne stope teže ka tome da se smanji i potrošnja određenih energenata.

Usporede li se tablice 1. i 2. vidljivo je da visina trošarina za olovni i bezolovni benzin nije niža od minimalne stope trošarina u EU. Nadalje, visina trošarina za dizel koji se koristi kao pogonsko gorivo i za grijanje niža od minimalne stope iz tablice 1. Visina trošarine za kerozin za pogon niža je u RH, dok kerozin za grijanje ima izrazito visoku stopu (1.752,00 kn), u odnosu na stopu 0,00 EUR u EU.

Stopa za ukapljeni naftni plin za pogon u Republici Hrvatskoj manja je od minimalne stope u EU i iznosi 100,00 kn prema 929,75 kn koliko iznosi u EU. Visina trošarina za teško loživo ulje je na nivou minimalnih stopa u EU, kao i stope za ugljen i koks. Nakon kratke analize može se zaključiti da Republika Hrvatska još uvijek nije u potpunosti prihvatila minimalne stope trošarina koje definira Smjernica 2003/96/EC43.

U cilju harmonizacije, Zakonom o trošarinama Republika Hrvatska čini sve u skladu mogućnosti usklađivanja svog trošarinskog sustava oporezivanja sa trošarinskim sustavom Europske Unije. Zakonom o trošarinama definirani su trošarinski proizvodi na koje se plaća trošarina na energente. Činjenica da su osim fiskalnih razloga sve brojniji razlozi uvođenja trošarina ekološki, socijalni i zdravstveni čini ovu vrstu trošarina još interesantnijom za razmatranje i daljnju analizu.

Trošarinskim obveznikom za električnu energiju smatra se:²⁰

1. opskrbljivač električnom energijom kada električnu energiju isporuči krajnjem kupcu u Republici Hrvatskoj,
2. opskrbljivač kada uvozi ili unosi električnu energiju za vlastite potrebe -proizvođač kada proizvedenu električnu energiju koristi za vlastite potrebe.

Mjerenje odnosno utvrđivanje isporučenih količina električne energije obavljaju operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava te proizvođač putem redovito ovjerenih brojila električne energije.

Opskrbljivač električnom energijom obračunava trošarinu na električnu energiju:²¹

1. prema izdanim računima za izvršene isporuke u obračunskom razdoblju na temelju podataka o stvarno isporučenim količinama električne energije krajnjem kupcu,
2. na temelju podataka operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava o procijenjenim isporučenim mjesečnim količinama električne energije krajnjem kupcu prema prosječnoj mjesečnoj potrošnji električne energije tog kupca iz odgovarajućeg obračunskog razdoblja prethodne godine odnosno prema sporazumno utvrđenoj mjesečnoj potrošnji električne energije s novim krajnjim kupcem.

Trošarinski obveznik mora za obračunsko razdoblje sam utvrditi obvezu trošarine na električnu energiju sukladno propisanim trošarinskim osnovicama i iznosima koji su na snazi na dan nastanka obveze obračunavanja trošarine, a obračunska razdoblja su od prvog do posljednjeg dana u mjesecu. Obračunatu trošarinu mora platiti najkasnije do zadnjeg dana u tekućem mjesecu po isteku obračunskog razdoblja.

Trošarina se ne plaća na električnu energiju:

- koja se koristi za kemijsku redukciju i u elektrolitskim i metalurškim procesima,
- koja se koristi za zajedničku proizvodnju toplinske i električne energije u jedinstvenom procesu (kogeneracija),
- koja se dobiva korištenjem iz obnovljivih izvora energije i ako je proizvođač koristi za vlastite potrebe: snage vjetrova, valova, plime, geotermalnih izvora, sunčeve energije ili ako je proizvedena od biomase ili proizvoda od biomase,
- koja se koristi u mineraloškim procesima

²⁰ Zakon o trošarinama (Električna energija, Članak 94.), <http://www.zakon.hr/z/545/Zakon-otrošarinama>

²¹ Zakon o trošarinama (Upotreba energenata i električne energije za namjene na koje se ne plaća trošarina, Članak 101.)

Trošarina se ne plaća na: ²²

- energente koji se koriste kao pogonsko gorivo u zračnom prometu, osim uporabe za privatne letove,
- energente koji se koriste kao pogonsko gorivo za plovidbu, uključujući ribolov i električnu energiju proizvedenu na plovilu, osim uporabe plovnih objekata i plovila za privatne svrhe
- energente koje proizvođač energenata i električne energije koristi u svojim proizvodnim prostorijama za daljnju preradu, odnosno proizvodnju drugih energenata i električne energije, osim ako se koriste kao pogonsko gorivo za vozila,
- energente koji se koriste za zajedničku proizvodnju toplinske i električne energije u jedinstvenom procesu ,
- energente koji se koriste u mineraloškim procesima,
- dvojno korištenje energenata ako se koriste kao gorivo za grijanje i istodobno za namjenu koja nije pogon ili grijanje (uporaba energenata za kemijsku redukciju, u elektrolitskim i metalurškim procesima),
- energente koji se koriste za druge namjene, a ne kao pogonsko gorivo ili gorivo za grijanje,
- prirodni plin koji se koristi u kućanstvima i prirodni plin koji se koristi za pogon vozila.

²² Zakon o trošarinama (Prirodni plin, Članak 96. NN 81/13), <http://www.zakon.hr/z/545/Zakon-otro%C5%A1arinama>

5. OSTALI POSEBNI POREZI U REPUBLICI HRVATSKOJ

5.1. Posebni porez na osobni automobil, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove

Predmet oporezivanja su novi kao i rabljeni osobni automobili, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplovi koji se proizvode i prodaju ili uvoze u Republiku Hrvatsku radi registracije ili uporabe na cestama. Predmetom oporezivanja ne smatraju se motorna vozila koja se pokreću isključivo na električni pogon.

Porezni obveznik posebnih poreza na određene osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove je uvoznik ili proizvođač motornih vozila i zrakoplova. Porezni obveznik posebnih poreza na promet upotrebljivanih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova je kupac ili stjecatelj koji može biti fizička ili pravna osoba.

Porezna osnovica za nova motorna vozila je preporučena prodajna cijena koju je proizvođač, predstavnički ured proizvođača u Republici Hrvatskoj i trgovac koji je generalni zastupnik ili uvoznik određene marke motornih vozila u Republici Hrvatskoj dostavio Carinskoj upravi. Porezna osnovica za utvrđivanje posebnog poreza za nova motorna vozila je prodajna cijena odnosno tržišna cijena za rabljena motorna vozila

Predmet oporezivanja su motorna vozila na koje nije obračunat i plaćen posebni porez u Republici Hrvatskoj koja se registriraju sukladno posebnim propisima:²³

1. osobni automobili i ostala motorna vozila konstruirana prvenstveno za prijevoz osoba, uključujući motorna vozila tipa karavan, kombi i trkaće automobile osim sanitetskih vozila, dostavnih „van“ vozila i vozila posebno prilagođenih za prijevoz osoba s invaliditetom,
2. „pick-up“ vozila s dvostrukom kabinom, neovisno o njihovom razvrstavanju u kombiniranoj nomenklaturi,
3. druga motorna vozila prenamijenjena u motorna vozila.

Obveznik plaćanja posebnog poreza na motorna vozila je:

1. fizička i pravna osoba koja radi uporabe na cestama u Republici Hrvatskoj stječe motorno ili koja takvo motorno vozilo na koje nije obračunat i plaćen posebni porez uvozi ili unosi u Republiku Hrvatsku,
2. osoba koja je izvršila prenamjenu drugog motornog vozila u motorno vozilo, 3. osoba koja je nezakonito uporabila motorno vozilo na području Republike Hrvatske.

Porezni tretman na motorna vozila se smanjuje za 20% od 2018. Od oporezivanja po vrijednosnom kriteriju u cijelosti se izuzimaju vozila čija je prodajna cijena niža od 150.000,00 kn: veliki dio motornih vozila će biti izvan obuhvata poreznih škara po tom kriteriju (vozila čija je prodajna cijena niža od 150.000,00 kn predstavljaju 65% svih novih prodanih vozila). Veći je naglasak na emisiju CO₂ kao kriterij za oporezivanje: sadašnji omjer u приходima od PPMV-a od 53%–47%_u korist vrijednosne prema CO₂ komponenti na ovaj način se predviđa korigirati na omjer 68%–32%_u korist CO₂ komponente .

²³ Oporezivanje automobila, motocikla, plovila, zrakoplova i drugih prijevoznih sredstava, VII. dopunjeno izmijenjeno izdanje, http://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/Automobili_168

Uveden je povoljniji porezni tretman motornih vozila s novijom i ekološki prihvatljivijom tehnologijom s temeljnim ciljem:

- postizanja većeg udjela novih motornih vozila u odnosu na rabljene (sada je omjer 55% novih i 45% rabljenih)
- pomlađivanja unesenih rabljenih vozila (u prvih 6 mjeseci 2017. u odnosu na isto razdoblje 2016. evidentan je pad prosječne starosti unesenih rabljenih motornih vozila s 8,70 na 7,41 godinu)
- smanjenja prosječnih emisija CO₂ kod vozila (u prvih 6 mjeseci 2017. u odnosu na isto razdoblje 2016. evidentan je pad broja rabljenih motornih vozila na dizel koja emitiraju preko 140 g/km, i to za preko 65%)

Primjer:

Ako je prodajna cijena vašeg novog osobnog automobila 165.000,00 kuna, a za pogon koristi benzinsko gorivo s prosječnom emisijom CO₂ 119 g/km, posebni porez ćete platiti u iznosu od 7.285,00 kuna:

VN = 2.000,00 kuna

PC = (165.000,00 - 150.000,00) x 5% = 750,00 kuna

(ON + EN) = 620,00 + (119-90) x 135 = 4.535,00 kuna

PP = 2.000,00 + 750,00 + 4.535,00 = 7.285,00 kuna

Napomena: Za motorna vozila s osam sjedala (7+1) iznos posebnog poreza, utvrđenog na gore navedeni način, se umanjuje za 50%, za motorna vozila s devet sjedala (8+1) za 75%, a za kamper vozila za 85%.

Za „plug-in“ hibridna električna vozila se iznos posebnog poreza utvrđenog na gore navedeni način umanjuje za postotni iznos koji odgovara doseg u kilometrima u potpuno električnom načinu rada.

Objašnjenje oznaka:

VN – vrijednosna naknada u kunama

PC - naknada koja se utvrđuje na način da se od prodajne cijene motornog vozila oduzme najniži iznos za skupinu kojoj motorno vozilo pripada i tako dobiveni iznos pomnoži s postotkom utvrđenim za skupinu kojoj motorno vozilo pripada

ON – osnovna naknada u kunama

EN – naknada koja se utvrđuje na način da se od iznosa prosječne emisije ugljičnog dioksida (CO₂) motornog vozila oduzme najniži iznos za skupinu kojoj motorno vozilo pripada i tako dobiveni iznos pomnoži s pripadajućim iznosom u kunama za jedan g/km CO₂.

Tablica 6: Poseban porez na motorna vozila na dizelsko gorivo ovisno o emisiji CO₂

Dizelsko gorivo	Emisija CO ₂	Osnovna naknada u kn	Iznos u kn za 1g/km CO ₂
prva skupina	70 do 85	185	55
druga skupina	85 do 120	1010	175
treća skupina	120 do 140	7135	1150
četvrta skupina	140 do 170	30135	1250
peta skupina	170 do 200	67635	1350
šesta skupina	200	108135	1450

Izvor: <http://www.porezna-uprava.hr>

Tablica 7: Poseban porez na motorna vozila na temelju benzina i prirodnog goriva ovisno o emisiji CO₂

Benzin, prirodni plin i druga goriva osim dizelskog	Emisija CO ₂	Osnovna naknada u kn	Iznos u kn za 1 g/km CO ₂
prva skupina	75 do 90	95	35
druga skupina	90 do 120	620	135
treća skupina	120 do 140	4670	450
četvrta skupina	140 do 170	13670	700
peta skupina	170 do 200	34670	1200
šesta skupina	200 do	70670	1300

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Kod nastanka porezne obveze proizvođač i trgovac obvezni su u ime i za račun stjecatelja motornog vozila prije izdavanja računa obračunati posebni porez te obračunati iznos uplatiti najkasnije do 15. dana tekućeg mjeseca za prethodni kalendarski mjesec. Račun koji izdaje proizvođač i trgovac obvezno mora sadržavati naznaku da je posebni porez obračunat u skladu s odredbama Zakona o posebnom porezu na motorna vozila.

Porezni obveznik je dužan carinskom uredu (nadležnom prema svom sjedištu ili prebivalištu) podnijeti poreznu prijavu radi obračuna i plaćanja posebnog poreza u roku od pet dana od dana kupnje vozila od trgovca rabljenim motornim vozilima, 15 dana od dana unosa ili uvoza motornog vozila na područje Republike Hrvatske kao i osoba koja je izvršila prenamjenu drugog motornog vozila u motorno vozilo. Porezni obveznik može i prije stjecanja motornog vozila opunomoćiti trgovca rabljenim motornim vozilima da u njegovo ime i za njegov račun podnese poreznu prijavu carinskom uredu nadležnom prema sjedištu ili prebivalištu trgovca rabljenim motornim vozilima. Carinski ured utvrđuje poreznu obvezu donošenjem rješenja bez odgode ako porezni obveznik nije podnio prigovor na zapisnik. Neprijavljivanje motornog vozila nadležnom carinskom uredu smatra se nezakonitom uporabom motornog vozila na području Republike Hrvatske. Bez dokaza o obračunatom odnosno plaćenom posebnom porezu ne može se kod nadležnog tijela obaviti registracija motornog vozila.

Porezni obveznici posebnog poreza na rabljena motorna vozila su:

1. pravna i fizička osoba sa sjedištem ili prebivalištem u Republici Hrvatskoj stjecatelj rabljenog motornog vozila na koje je u Republici Hrvatskoj plaćen posebni porez na motorna vozila (ako to stjecanje, odnosno isporuka, ne podliježe oporezivanju PDV-om ili porezom na nasljedstva i darove),
2. kupac rabljenog motornog vozila od preprodavatelja koji primjenjuje poseban postupak oporezivanja marže za rabljena dobra. Porezna osnovica posebnog poreza na rabljena motorna vozila je tržišna vrijednost rabljenog motornog vozila u trenutku nastanka porezne obveze odnosno vrijednost rabljenog motornog vozila na hrvatskom tržištu na dan utvrđivanja porezne osnovice posebnog poreza. Stopa posebnog poreza na rabljena motorna vozila iznosi 5 %.²⁴

Rok za plaćanje posebnog poreza na rabljena motorna vozila iznosi 15 dana od dana nastanka porezne obveze. Posebni porez na stjecanje rabljenih motornih vozila ne plaća se na stjecanje rabljenih motornih vozila ako su namijenjena za:²⁵

- službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava, te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom uzajamnosti, osim konzularnih predstavništava koje vode počasnici konzularni dužnosnici, osobne potrebe stranog osoblja diplomatskih i konzularnih predstavništava te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj,
- potrebe međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji Republiku Hrvatsku obvezuje,
- osobne potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji Republiku Hrvatsku obvezuje.

Od 1.1. 2018. kod prijenosa vlasništva rabljenih vozila ukida se porez na stjecanje rabljenih vozila i zamjenjuje plaćanjem upravne pristojbe bez potrebe ovjere ugovora kod javnog bilježnika. Značajno su pojednostavljene provedbe postupka prijenosa vlasništva

- do 1.1.2018. su bila tri koraka: Javni bilježnik - PU - MUP
- od 1.1.2018. sve se obavlja na jednom mjestu (stanica za tehnički pregled)

Tablica 8: Visina poreza na cestovna vozila (od 2018. godine)

Ako je snaga motora		Plaća se (u kunama)		
Preko kW	Do kW	Do 2 godine starosti	Od 2 do 5 godina starosti	Od 5 do 10 godina starosti
	55	300,00	250,00	200,00
55	70	400,00	350,00	250,00
70	100	600,00	500,00	400,00
100	130	900,00	700,00	600,00
130		1.500,00	1.200,00	1.000,00

Izvor: www.porezna-uprava.hr

²⁴ Oporezivanje automobila, motocikla, plovila, zrakoplova i drugih prijevoznih sredstava, VII. dopunjeno izmijenjeno izdanje, http://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/Automobili_168

²⁵ Oporezivanje automobila, motocikla, plovila, zrakoplova i drugih prijevoznih sredstava, VII. dopunjeno izmijenjeno izdanje, http://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/Automobili_168

Tablica 9: Visina posebnog poreza na cestovna vozila – motocikli (od 2018. godine)

Ako je snaga motora		Plaća se (u kunama)		
Preko kW	Do kW	Do 2 godine starosti	Od 2 do 5 godina starosti	Od 5 do 10 godina starosti
	20	100,00	80,00	50,00
20	50	200,00	150,00	100,00
50	80	500,00	400,00	300,00
80		1.200,00	1.000,00	800,00

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Od 1.1.2017. godišnji porez na cestovna motorna vozila (CMV) plaća se prilikom registracije u stanicama za tehnički pregled, a do tada se taj porez plaćao temeljem rješenja Porezne uprave, koje su vlasnici automobila dobivali poštom.

Od 1.1.2018. dolazi do rasterećenje u području PDV-a gdje se poduzetnicima u sustavu PDV-a - omogućuje se povrat 50% pretporeza za nabavu ili najam osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz do vrijednosti od 400.000 kuna.

Predmet oporezivanja posebnog poreza na plovila su plovila ovisno o dužini iskazanoj u metrima, s kabinom ili bez kabine te snazi motora iskazanoj u kilovatima (kw). Plovilo je brod (jahta ili brodica) i čamac unutarnje plovidbe koji služe rasonodi, sportu ili rekreaciji. Porez na plovila ne plaća se na plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost i brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima. Dok županije mogu svojim odlukama propisati i druga oslobođenja i olakšice.

Predmet oporezivanja je plovilo ovisno o dužini iskazanoj u metrima, s kabinom ili bez kabine, te snazi motora iskazanoj u kilovatima (kw).

Tablica 10: Visina posebnog poreza na plovila- plovilo bez kabine

Dužina plovila (u metrima)		Ovisno o snazi motora (kW) plaća se u kunama		
Preko	Do	do 30 kW	preko 30 kW do 100 kW	preko 100 kW
5 m	7 m		200,00	400,00
7 m	10 m	100,00	300,00	500,00
10 m		200,00	450,00	600,00

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Tablica 11: Visina poreza na plovila- plovilo s kabinom na motorni pogom

Dužina plovila (u metrima)		Ovisno o snazi motora (kW) plaća se u kunama			
Preko	do	do 30 kW	preko 30 kW do 100 kW	preko 100 Kw do 500 kW	preko 500 kW
5 m	7 m	-	200,00	300,00	-
7 m	10 m	200,00	400,00	500,00	2.500,00
10 m	12 m	300,00	500,00	1.000,00	3.500,00
12 m		400,00	1.000,00	3.000,00	5.000,00

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Tablica 12: Visina posebnog poreza na plovila- plovilo s kabinom i pogonom na jedra

Dužina plovila (u metrima)		Ovisno o snazi motora (kW) plaća se u kunama			
Preko	do	do 10 kW	preko 10 kW do 25 kW	preko 25 Kw do 50 kW	preko 50 kW
5 m	7 m	-	300,00	400,00	500,00
7 m	10 m	200,00	600,00	1.000,00	2.000,00
10 m	12 m	300,00	800,00	2.000,00	3.000,00
12 m		400,00	1.500,00	3.000,00	4.000,00

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Porez na plovila ne plaća se na plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost i brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima.

Nova teretna vozila, autobusi, plovila, zrakoplovi, poljoprivredni i radni strojevi koji ispunjavaju uvjete za prijevozna sredstva kao i stjecanje tih prijevoznih sredstava ne podliježu obračunavanju i plaćanju posebnog poreza na motorna vozila.

5.2. Poseban porez na kavu i bezalkoholna pića

Predmet oporezivanja posebnim porezom na kavu i bezalkoholna pića su kava i bezalkoholna pića koja se stavljaju na tržište Republike Hrvatske.

Proizvodi koji se smatraju kavom su:²⁶

- pržena kava,
- ekstrakti, esencije i koncentracije od kave,
- pripravci na osnovi ekstrakata, esencija ili koncentrata ili na osnovi kave,
- nadomjesci kave što sadrže kavu,
- napitci i bezalkoholna pića što sadrže kavu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kave.

Bezalkoholnim pićima (osim proizvoda koji su sukladno posebnim propisima smatraju hranom za posebne prehrambene potrebe ili dodacima prehrani) se smatraju:

- vode (uključujući mineralne vode i gazirane vode) s dodanim šećerom ili drugim sladilima ili aromatizirane te ostala bezalkoholna pića osim voćnih sokova, voćnih nektara i bezalkoholnih pića koja sadrže kavu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kave,
- ostala pića s udjelom alkohola ne većim od 1,2% vol. osim pića koja su mješavina piva i bezalkoholnih s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5% vol.,
- sirupi i koncentracije namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića neovisno o njihovom razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu osim koncentrata iz tarifne oznake KN 2009 i voćnih sirupa
- prašci i granule namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića neovisno o njihovom razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu.

Obveznik plaćanja posebnog poreza na kavu i bezalkoholna pića je:

1. ovlaštenu držatelju poreznog skladišta,
2. proizvođaču i trgovcu izvan sustava odgode
3. primatelju,
4. osoba za koju se sukladno odredbama ovoga Zakona utvrdi da je nezakonito postupala s predmetom oporezivanja u Republici Hrvatskoj.

Porezna osnovica posebnog poreza na kavu obračunava se i plaća na jedan kilogram neto mase kave te na jedan kilogram neto mase kave sadržane u gotovom proizvodu.

²⁶ Zakon o posebnom porezu na kavu, NN 136/02 (pročišćeni tekst), 87/05 i Pravilnik, NN 73/00, 119/01 i 92/05.

Tablica 13: Iznos posebnog poreza na kavu

Porezna osnovica-jedan kilogram netomase kave		Porezna osnovica-jedan kilogram kave sadržane u gotovim proizvodima	
Proizvod	Iznos poreza (u kn)	Proizvod	Iznos poreza (u kn)
Pržena kava	6,00 kn/kg	Pržena kava sadržana u gotovom proizvodu	6,00 kn/kg
Ekstrakti, esencije i koncentрати od kave	20,00 kn/kg	Ekstrakti, esencije i koncentрати od kave sadržani u gotovom proizvodu	20 kn/kg

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Tablica 14: Iznos posebnog poreza na bezalkoholna pića

Porezna osnovica-jedan hektolitar bezalkoholnog pića	Iznos poreza (u kn)
vode, uključujući mineralne vode i gazirane vode, s dodanim šećerom ili drugim sladilima ili aromatizirane te ostala bezalkoholna pića osim voćnih sokova, voćnih nektara i bezalkoholnih pića koja sadrže kavu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kave	40,00 kn / hektolitar
ostala pića s udjelom alkohola ne većim od 1,2% osim pića koja su mješavina piva i bezalkoholnih s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5% vol	40,00 kn / hektolitar
prašci i granule namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića neovisno o njihovom razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu	240,00 ku / hektolitar

Izvor: www.porezna-uprava.hr

Porezna osnovica posebnog poreza na bezalkoholna pića gdje su predmet oporezivanja prašci i granule namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića je 100 kilograma netomase prašaka i granula namijenjenih za pripremu bezalkoholnih pića, a posebni porez se plaća u iznosu od 400,00 kuna/100 kg neto.²⁷

²⁷ Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića i kavu, Članak. 7., http://www.poreznauprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1464

Posebni porez na bezalkoholna pića i kavu ne plaća se na predmete oporezivanja ako su namijenjeni za:²⁸

- službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom uzajamnosti, osim konzularnih predstavništava koje vode počasni konzularni dužnosnici,
- osobne potrebe stranog osoblja diplomatskih i konzularnih predstavništava te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj, -potrebe međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji obvezuje Republiku Hrvatsku.

5.3. Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti

Predmet oporezivanja posebnim porezom na premije osiguranja od automobilske odgovornosti plaća se na premije utvrđene ugovorom s društvom za osiguranje o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila, odnosno na premije utvrđene ugovorom s društvom za osiguranja za kasko osiguranje cestovnih vozila.²⁹

Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti je premija osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila.³⁰

Porez se plaća po stopi od 15% na premije osiguranja utvrđene ugovorom s društvom za osiguranje o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila. Porez na premije kasko osiguranja iznosi 10%. Porezni obveznici su društva za osiguranje koja s pravnim i fizičkim osobama sklapaju ugovore i naplaćuju premije osiguranja od automobilske odgovornosti izravno ili neizravno preko posrednika ili zastupnika. Porez se plaća u roku od 30 dana od nastanka porezne obveze, a obračun i plaćanje nadzire PU.

Porez ne plaćaju diplomatska i konzularna predstavništva.

Kaznene odredbe- novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj porezni obveznik:

1. ako ne obračuna porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti, odnosno na premije kasko osiguranja cestovnih vozila (članak 4.),
2. ako na propisanu osnovicu ne primijeni propisanu poreznu stopu (članak 5. i 6.),
3. ako porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i porez na premije kasko osiguranja cestovnih vozila ne obračuna u propisanom roku (članak 8.),
4. ako porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i porez na premije kasko osiguranja cestovnih vozila ne uplati na propisani račun (članak 9.).

²⁸ Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića i kavu, Članak. 9.,
http://www.poreznauprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1464

²⁹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_12_150_2442.html

³⁰ Porezna uprava, <http://www.porezna-uprava.hr> (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, Članak 3.)

5.4. Poseban porez na naftne derivate

Trošarina na naftne derivate prema financijskoj izdašnosti najistaknutiji je predstavnik unutar skupine trošarina u Hrvatskoj. Ova vrsta trošarina relativno je novijeg datuma. Pojava i razvoj u prvom je redu povezana uz porast korištenja modernih prijevoznih sredstava (automobili, zrakoplovi. itd.). Razlozi uvođenja i postojanje trošarina u bilo kojem poreznom sustavu mogu po svojoj naravi biti financijski, ekonomski, socijalni, tehnički i ekološki.

Visina poreza:

Litra derivata pri temperaturi +150C:

1. motorni benzin (MB-98 i MB-86), kao i ostale vrste olovnih benzina neovisno o oktanskoj vrijednosti i komercijalnom nazivu 2,90 kuna
2. motorni benzini (BMB-98, BMB-95 i BMB-91), kao i ostale vrste bezolovnih benzina neovisno o oktanskoj vrijednosti i komercijalnom nazivu 2,40 kuna
3. dizelska goriva (D-1, D-2 i D-3), kao i ostale vrste dizelskih goriva neovisno o komercijalnom nazivu 1,50 kuna
4. eurodizel-dizelsko gorivo obojeno plavom bojom 0,00 kuna
5. ulje za loženje ekstralako i lako specijalno (EL i LS) 0,00 kuna

Kilogram neto težine:

1. sve vrste ulja za loženje lakoga, srednjega i teškoga 0,00 kuna
2. mlazno gorivo i zrakoplovni benzin 0,00 kuna
3. ukapljeni naftni plin 0,10 kuna
4. sve vrste petroleja 1,40 kuna

Samo određene kategorije poljoprivrednika i ribara imaju pravo nabave i upotrebe euro dizelskoga goriva obojenoga plavom bojom na koji se ne obračunava trošarina

Poreze se obračunava u trenutku isporuke, carinjenja, odnosno utvrđivanja gubitka. Obveznik sam obračunava i plaća porez, osim pri uvozu naftnih derivata koji se isporučuju izravno krajnjim potrošačima, a posebni porez obračunava carinarnica. Obveza plaćanja poreza je u roku od 30 dana isporuke i u roku 8 dana od dana utvrđivanja gubitka.

Porez se ne plaća pri izvozu naftnih derivata uz dokaz o izvozu, te pri isporukama uvezenih naftnih derivata u skladište poreznog obveznika te između različitih skladišta istoga poreznog obveznika, iz skladišta proizvođača i uvoznika u skladište tijela državne uprave za robne rezerve, kao i pri uzimanju različitih vrsta ulja za loženje i ukapljenoga naftnog plina što ga obavi proizvođač naftnih derivata u rafineriji za potrebe proizvodnje derivata.

Trošarinom na naftne derivate nakon 1994. godine ostvaruje se više od 50% ukupnih prihoda od trošarina. To je posljedica cjenovne neelastičnosti potražnje oporezovanih dobara koja

nemaju bliskih supstituta, relativno visokog opterećenja po jedinici proizvoda i značajnog prometa tj. masovne potrošnje derivata. Dodatni razlog izdašnosti je i malen broj proizvođača i uvoznika, što omogućuje učinkovit nadzor obračuna i naplate poreznog duga. Poseban porez plaća uglavnom INA (Industrija nafte), uz oko petnaest manjih uvoznika. Usprkos tome, Ministarstvo financija nedavno je izrazilo nezadovoljstvo naplatom.³¹ Apsolutni prihodi od poreza na naftne derivate pokazuju tendenciju stalnog rasta. Plan za 2000.godinu ekstrapolira učinak povećanja poreznih stopa polovicom prošle godine. Očekivano smanjenje relativnog udjela posljedica je povećanja trošarina na duhanske prerađevine i motorna vozila, te uvođenja posebnog poreza na luksuzne proizvode krajem 1999. godine.

U 1996. godini ukupno je oporezovano 2,128 milijuna litara naftnih derivata, od kojih je 7% bilo iz uvoza. Naredne je godine struktura izmijenjena jer je kao rezultat liberalizacije uvoza njegov udio narastao na 12,7% (ukidanje ograničenja u obliku količinskih kontingenata). Ukupne isporučene količine porasle su u 1998. godini za dodatnih 9%.³²

5.5. Posebni porez na luksuzne proizvode

Poseban porez na luksuzne proizvode plaćao se i obračunavao na sve luksuzne proizvode koji su se proizvodili i prodavali ili uvozili u Republiku Hrvatsku.

Kao predmet oporezivanja bili su obuhvaćeni:

- nakit i srodni proizvodi
- odjeća i obuća od krzna i kože reptila
- pirotehnički proizvodi za vatromete
- oružje te ostali (bjelokost (slonovača), kornjačevina, koralji, sedef, obrađeni te proizvodi od tih materijala; upaljači za cigarete (mehanički ili električni), džepni, stolni i ostali od plemenitih kovina)

Obveznici posebnog poreza na luksuzne proizvode bile su sve pravne i fizičke osobe koje su uvezile ili proizvodile luksuzne proizvode u Republici Hrvatskoj. Zakonom o posebnom porezu na luksuzne proizvode bila je propisana prodajna vrijednost proizvoda kao porezna osnovica (prodajna cijena bez obračunatog PDV-a), dok je kod uvoza carinska osnovica bila 30%.³³

Porezna oslobođenja odnosila su se na luksuzne proizvode koji se:³⁴

- izvoze uz dokaz o izvozu, izvoznom carinjenu, napuštanju carinskog područja Republike Hrvatske i naplati u skladu s propisima o vanjskotrgovinskom i deviznom poslovanju
- prodaju tijelima državne vlasti, tijelima državne i lokalne uprave i samouprave, diplomatskim i konzularnim predstavništvima i stranim međunarodnim organizacijama na osnovi uzajamnosti
- privremeno uvoze.

³¹ Ministarstvo financija (2000), str. 8

³² Prema Ministarstvo financija (1998), str. 29. i Ministarstvo financija (1999), str. 43.

³³ B. Jelčić, O. Lončarić-Horvat, J. Šimović, H. Arbutina, N. Mijatović-Hrvatski fiskalni sustav, Narodne novine d.d., Zagreb, 2004., str. 112

³⁴ <http://propisi.poreznauprava.hr/view.asp?location=PROPIS&jid=1&file=luksuz3.xml&idAktualni=580> (01.09.2015.)

Posebni porezi na luksuzne proizvode prema fiskalnim pokazateljima ostvarivali su zanemarivu ulogu u ukupnim prihodima državnog proračuna Republike Hrvatske te su se pokazali kao potpuno neopravdan, neelastičan i neučinkovit porezni oblik. Kao takav ukinut je 01. siječnja 2013. godine kako bi se gospodarski subjekti koji posluju u sektorima obuhvaćenim ovim porezom prilagodili na vrijeme poslovanju sukladno uvjetima Europske Unije.

Kazne zbog nepoštivanja propisa o posebnim porezima na luksuzne proizvode kreću se u širokom rasponu od 1.000 pa sve do 400.000 kuna.

5.6. Porez na potrošnju

Porez na potrošnju je jedini posebni porez koji je prihod gradskih ili općinskih proračuna. Predmet oporezivanja je potrošnja alkoholnih pića (vinjak, rakija i žestoka pića), prirodnih vina, specijalnih vina, piva i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima.

Porezni obveznik je pravna ili fizička osoba koja pruža ugostiteljske usluge. Porezna osnovica je prodajna cijena pića što se proda u ugostiteljskim objektima. Porez se plaća po stopi od 3%.

5. STRUKTURA JAVNIH PRIHODA

6.1. Posebni porezi i trošarine

Ukupni prihodi od posebnih poreza i trošarina u 2017. godini ostvareni su u iznosu od 15,1 milijardu kuna, što je porast od 2,6% na međugodišnjoj razini te su ostvareni u približno planiranom iznosu. Ovi prihodi tijekom 2017. godine bili su određeni kretanjem isporučениh količina trošarinskih roba te učinkom poreznih izmjena iz 2016. godine.

Većina trošarinskih prihoda povećana je u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok su prihodi od posebnog poreza na kavu, kao i trošarine na alkohol i duhanske prerađevine smanjeni u odnosu na prethodnu godinu.

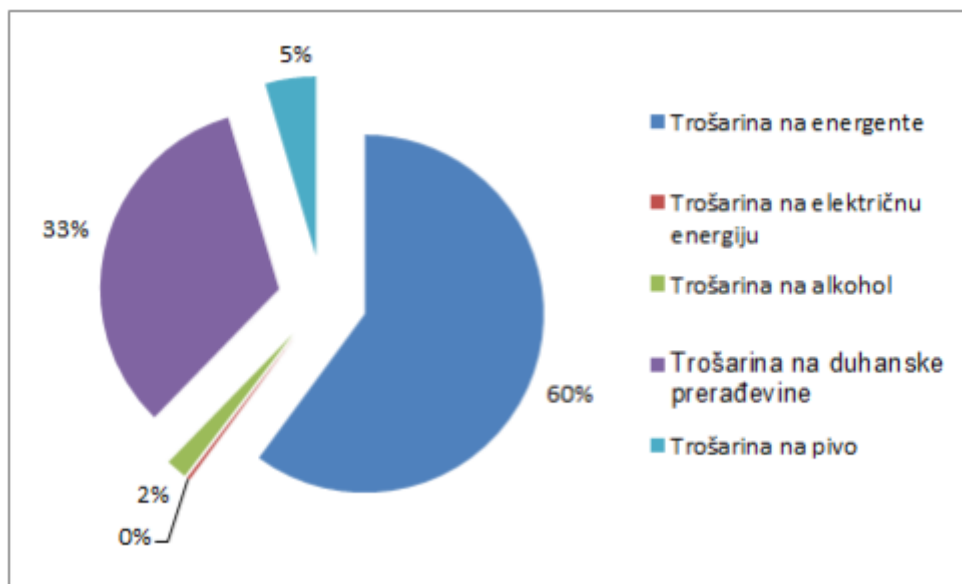
Najznačajniji prihodi od trošarina s udjelom od 55,7% u ukupnim trošarinama su prihodi od trošarina na energente i električnu energiju, a ostvareni su u iznosu od 8,4 milijarde kuna. Prihodi od trošarina na energente i električnu energiju rastu za 3,3% na međugodišnjoj razini, a njihovo ostvarenje rezultat je povećane potrošnje energenata.

Drugi po važnosti u ukupnim trošarinama jest prihod od trošarina na duhanske proizvode koji je tijekom 2017. godine ostvaren u iznosu od 4,4 milijarde kuna i bilježi međugodišnje smanjenje od 2,3%. Iako je zbog usklađivanja s EU zakonodavstvom povećano oporezivanje duhanskih proizvoda, prihod po ovoj osnovi je smanjen zbog smanjene potrošnje. Uslijed poboljšanih kretanja na tržištu automobila, poseban porez na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove u 2017. godini na međugodišnjoj razini raste za 19,2%. Prihodi od trošarina na pivo na međugodišnjoj razini rastu za 3,3%.

Tablica 15: Posebni porezi i trošarine u 2016. i 2017. godini

(u kunama)	Ostvarenje	Plan	Ostvarenje	Indeks	Indeks
	2016.	2017.	2017.	2017./2016.	2017./plan 2017.
	1	2	3	4=3/1	5= 3/2
Posebni porezi i trošarine - ukupno	14.752.335.309	15.241.918.285	15.143.118.292	102,6	99,4
Poseban porez na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove	998.857.564	1.209.033.269	1.190.631.455	119,2	98,5
Trošarine na energente i električnu energiju	8.155.333.695	8.449.667.356	8.427.751.277	103,3	99,7
Trošarina na alkohol i alkoholna pića	257.600.400	267.476.205	255.341.235	99,1	95,5
Trošarina na pivo	620.045.687	634.463.430	640.712.442	103,3	101,0
Poseban porez na bezalkoholna pića	122.635.134	133.418.202	134.014.564	109,3	100,4
Trošarina na duhanske proizvode	4.475.285.810	4.425.038.926	4.374.029.707	97,7	98,8
Poseban porez na kavu	122.530.255	122.805.498	120.621.731	98,4	98,2
Poseban porez na luksuzne proizvode	46.764	15.399	15.882	34,0	103,1

Izvor:file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/7_OBRAZLOZENJE_PRIHODI_PRIMITCI_RASHODI_IZDACI_2017.pdf

Grafikon 1: Udio svih trošarina (električna energija, alkohol, duhanske preradevine i pivo) u ukupnim poreznim prihodima

Izvor: Državnog proračuna za 2016.godinu, MFIN RH

Tablica 16: Prihodi državnog proračuna u 2016. i 2017. godini

(u kunama)	Ostvarenje	Plan	Ostvarenje	Indeks	Indeks
	2016.	2017.	2017.	2017/2016	2017/plan 2017
	1	2	3	4=3/1	5=3/2
UKUPNI PRIHODI	116.848.104.334	122.449.502.374	122.707.021.717	105,0	100,2
6 PRIHODI POSLOVANJA	116.397.924.576	121.740.357.107	122.060.097.020	104,9	100,3
Prihodi od poreza	71.691.496.599	75.110.982.375	75.243.890.160	105,0	100,2
od čega:					
Porez na dohodak	2.231.999.100	2.026.519.737	2.014.588.384	90,3	99,4
Porez na dobit	7.187.976.611	8.177.199.267	8.266.568.123	115,0	101,1
Porez na dodanu vrijednost	45.218.467.037	47.512.599.489	47.616.661.426	105,3	100,2
Posebni porezi i trošarine	14.752.335.309	15.241.918.285	15.143.118.292	102,6	99,4
Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	404.876.433	392.713.934	382.658.524	94,5	97,4
Doprinosi	22.194.306.700	23.144.389.305	23.206.071.303	104,6	100,3
Pomoći	7.792.129.094	9.251.182.377	8.453.039.778	108,5	91,4
Prihodi od imovine	3.408.252.015	2.660.216.914	3.004.782.951	88,2	113,0
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi,					
pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.870.071.694	3.662.963.820	4.449.416.259	115,0	121,5
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih					
usluga i prihodi od donacija	1.196.286.125	1.414.076.508	1.421.952.832	118,9	100,6
Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem					
ugovornih obveza	5.661.735.618	5.933.954.434	5.725.972.881		96,5
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	583.646.730	562.591.374	554.970.856	95,1	98,6
7 PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	450.179.758	709.145.267	646.924.697	143,7	91,2
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	72.570.118	57.434.258	62.131.606	85,6	108,2
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	346.322.258	534.169.165	456.618.755	131,8	85,5
Prihodi od prodaje plemenitih metala i ostalih					
pohranjenih vrijednosti	158.492	0	0	0,0	
Prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine	31.128.890	117.541.844	128.174.335	411,8	109,0

Izvor:file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/7_OBRAZLOZENJE_PRIHODI_PRIMITCI_RASHODI_IZDACI_2017.pdf

Prihodi proračuna ostvareni u 2017. godini rezultat su gospodarskih kretanja, vrlo dobre turističke sezone te sveobuhvatne porezne reforme koja je provedena krajem 2016. godine, a njihovi su učinci vidljivi na ostvarenju proračunskih prihoda tijekom 2017. Reforma uključivala je izmjene 15 zakonskih propisa koje su unijele važne novine u određene porezne oblike. Ukupni prihodi državnog proračuna u 2017. godini ostvareni su u iznosu od 122,7 milijarde kuna. Navedeni prihodi su 0,2% veći od planiranih, dok u usporedbi s prethodnom godinom rastu za 5,0%.

Tablica 17: Rashodi poslovanja u 2016. i 2017. godini

(u kunama)		Izvršenje 2016.	Plan 2017.	Izvršenje 2017.	Indeks Izvršenje 2017./ 2016.	Indeks Izvršenje 2017./ Plan 2017.
		1	2	3	4=3/1	5=3/2
3	Rashodi poslovanja	117.175.321.314	123.535.727.950	122.313.420.467	104,4	99,0
31	Rashodi za zaposlene	25.829.272.737	26.734.075.203	26.733.984.660	103,5	100,0
32	Materijalni rashodi	11.135.221.732	12.510.029.165	12.857.873.219	115,5	102,8
34	Financijski rashodi	10.649.692.537	9.798.438.237	9.727.726.944	91,3	99,3
35	Subvencije	6.087.415.752	6.272.246.060	6.019.683.610	98,9	96,0
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	13.393.137.753	15.683.617.290	15.086.755.227	112,6	96,2
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	45.002.133.730	45.976.196.871	45.848.999.895	101,9	99,7
38	Ostali rashodi	5.078.447.072	6.561.125.124	6.038.396.914	118,9	92,0

Izvor: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/7_OBRASLOZENJE_PRIHODI_PRIMITCI_RASHODI_IزدACI_2017.pdf

Ukupni rashodi Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2017. godinu planirani su u iznosu od 126,8 milijardi kuna, od čega rashodi poslovanja 123,5 milijardi kuna, a rashodi za nabavu nefinancijske imovine 3,2 milijarde kuna.

Izvršenje ukupnih rashoda državnog proračuna u 2017. godini iznosi 125,0 milijardi kuna što čini 98,6% planiranih rashoda za 2017. godinu. Rashodi poslovanja izvršeni su u iznosu od 122,3 milijarde kuna, odnosno 99,0% planiranih rashoda poslovanja, dok su rashodi za nabavu nefinancijske imovine izvršeni u iznosu od 2,7 milijardi kuna, odnosno 82,8% plana. Ukupni rashodi državnog proračuna u 2017. godini veći su za 4% u odnosu na 2016. godinu. Povećanje je rezultat podmirjenja dijela dospjelih obveza bolničkih ustanova kojima je osnivač Republika Hrvatska te podmirjenja dijela dospjelih obveza bolničkih zdravstvenih ustanova kojima je osnivač jedinica lokalne (regionalne) samouprave prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenog materijala. Izuzev navedenog, povećanje izvršenja rashoda državnog proračuna rezultat je i povećanja rashoda za zaposlene zbog povećanja osnovice za izračun plaće državnih službenika i namještenika te osnovice za obračun plaće u javnim službama te uvođenja kompenzacijske mjere za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave od 1. siječnja 2017.

6.2. Državni proračun i financijski plan za 2018. godinu i projekcija za 2019. i 2020.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike temelje se na makroekonomskoj projekciji koja pretpostavlja izlazak iz dugotrajne recesije uz vrlo blage stope rasta u narednom razdoblju. U 2017. i 2018. tako se predviđa rast BDP-a od 3,2%, koji će zatim ubrzati na 3,3% u 2019. godini.

Gospodarski rast će se kroz čitavo projekcijsko razdoblje temeljiti isključivo na doprinosu domaće potražnje.

Doprinosi neto inozemne potražnje bit će tek neznatno negativan u 2016., nešto izraženije u 2017., a zatim se stabilizirati do kraja promatranog razdoblja. Na očekivan gospodarski rast u narednoj godini značajan će utjecaj imati sveobuhvatna porezna reforma s primjenom od početka 2017. Multiplikativni učinak reforme procjenjuje se na 0,5% BDP-a. Pri izračunu multiplikativnog učinka pretpostavljeno je da će i kućanstava i poduzeća, u prvom slučaju potrošiti, a u drugom investirati, približno 70% oslobođenih sredstava, uzevši u obzir trenutnu točku privrednog ciklusa. Za učinke reforme korigirane su i stope rasta pojedinih sastavnica rashodne strane obračuna BDP-a pri čemu je u temeljnom scenariju bez reforme potrošnja kućanstava blago usporila u odnosu na 2016., dok su investicije i u temeljnom scenariju znatno ubrzale svoj rast u usporedbi s 2016.³⁵

Tablica 18: Projekcije makroekonomskih pokazatelja Republike Hrvatske

	2015.	Projekcija 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.
BDP - tekuće cijene, mil. HRK	333.837	343.188	357.714	373.780	391.524
BDP - realni rast (%)	1,6	2,7	3,2	3,2	3,3
Potrošnja kućanstava	1,2	2,8	3,6	2,9	2,8
Državna potrošnja	-0,3	1,0	1,1	1,2	2,0
Bruto investicije u fiksni kapital	1,6	4,9	6,8	8,0	7,4
Izvoz roba i usluga	10,0	5,7	4,6	4,7	5,0
Uvoz roba i usluga	9,4	6,1	6,2	6,2	6,3
Doprinosi rastu BDP-a					
Potrošnja kućanstava	0,7	1,7	2,1	1,7	1,6
Državna potrošnja	-0,1	0,2	0,2	0,2	0,4
Bruto investicije u fiksni kapital	0,3	0,9	1,3	1,6	1,6
Izvoz roba i usluga	4,7	2,9	2,4	2,4	2,6
Uvoz roba i usluga	-4,2	-2,9	-3,0	-3,0	-3,2
Doprinosi rastu BDP-a					
Domaća potražnja	1,0	2,8	3,7	3,6	3,6
Promjena zaliha	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1
Neto izvoz	0,5	-0,1	-0,6	-0,6	-0,5
Finalna potražnja, realni rast (%)	4,0	3,8	4,1	4,1	4,3
Rast deflatora BDP-a (%)	0,1	0,0	1,0	1,3	1,5
Rast indeksa potrošačkih cijena (%)	-0,5	-1,1	1,0	1,5	1,7
Rast zaposlenosti* (%)	1,5	1,5	1,6	1,6	1,5
Stopa nezaposlenosti* (%)	16,3	13,6	11,9	10,4	9,5

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija

³⁵<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2017/10%20listopad/64%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske//64%20-%201.4.pdf>

Potrošnja kućanstava bit će glavni pokretač rasta domaće potražnje u srednjoročnom razdoblju. U skladu s nastavkom fiskalne konsolidacije, sve do kraja srednjoročnog razdoblja ne očekuje se značajan doprinos državne potrošnje gospodarskom rastu.

Ključan poticaj projiciranoj dinamici bruto investicija u fiksni kapital očekuje se od uvećanja stope iskorištenosti strukturnih i investicijskih fondova EU koje je već u tijeku. U 2016. realni rast izvoza roba i usluga nastavit će kretanje u skladu s rastom inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama

U 2017. godini, nakon trogodišnje stagnacije, rast deflatora bruto domaćeg proizvoda trebao bi dostići razinu od 1,0%. Na kretanje inflacije potrošačkih cijena tijekom 2017. znatno će utjecati oporavak cijena sirovina na svjetskom tržištu, prvenstveno uslijed očekivanog povećanja cijena nafte. Također, jačanje potrošnje kućanstava i rast jediničnog troška rada trebali bi djelovati u smjeru rasta indeksa potrošačkih cijena. Negativan doprinos zbog izmjena u sustavu PDV-a u 2017. trebao bi biti djelomično poništen povećanjem trošarina na cigarete. Za kretanje deflatora izvoza i uvoza roba i usluga u 2017. godini, važnu ulogu imat će inozemna cjenovna kretanja. Oporavak gospodarske aktivnosti odrazio se iznimno povoljno na tržište rada već u 2015. godini, a nastavak takvih kretanja predviđa se i dalje. Projicirana putanja gospodarskog rasta obuhvaća i snažan investicijski ciklus kroz čitavo razdoblje, imajući na umu pritom kako karakter investicijskih dobara proizvodi određeni samo-generirajući učinak na rast BDP-a.

Tablica 19: Kretanje rashoda državnog proračuna koji se financiraju iz općih prihoda od 2016.-2020.

izvori 1,2 i 8		Izvršenje 2016.	Tekući plan 2017.	Indeks 17./16.	Prijedlog 2018.	Indeks 18./17.	Projekcija 2019.	Indeks 19./18.	Projekcija 2020.	Indeks 20./19.
UKUPNO		102.593.347.466	107.194.968.463	104,5	108.667.136.767	101,4	109.513.794.507	100,8	109.412.744.611	99,9
-3	Rashodi poslovanja	101.275.637.620	105.455.495.339	104,1	106.814.139.008	101,3	107.404.279.151	100,6	107.390.467.755	100,0
31	Rashodi za zaposlene	21.627.863.303	22.099.749.297	102,2	23.273.553.937	105,3	23.432.697.804	100,7	23.713.200.457	101,2
32	Materijalni rashodi	6.161.721.100	7.063.819.864	114,6	7.098.546.433	100,5	6.910.763.308	97,4	7.184.313.371	104,0
34	Financijski rashodi	10.629.658.156	10.608.902.856	99,8	9.899.477.995	93,3	9.034.805.565	91,3	7.470.288.457	82,7
35	Subvencije	3.692.256.671	3.471.976.510	94,0	3.463.005.176	99,7	3.301.020.392	95,3	3.038.542.348	92,0
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	11.123.744.089	12.624.917.228	113,5	12.222.157.481	96,8	12.624.684.033	103,3	12.875.150.362	102,0
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	44.483.767.447	45.699.031.150	102,7	47.197.357.178	103,3	48.397.148.781	102,5	49.483.771.184	102,7
38	Ostali rashodi	3.557.131.853	3.887.098.434	109,3	3.660.045.858	94,2	3.703.159.768	101,2	3.625.751.576	97,9
-4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	1.317.709.846	1.739.473.124	132,0	1.852.997.759	106,5	2.109.515.356	113,8	2.022.276.856	95,9

Izvor: Ministarstvo financija

Od ukupno planiranih rashoda u 2018. godini, rashodi koji se financiraju iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka, odnosno izvora koji utječu na razinu manjka, iskazani su u iznosu od 108,7 milijardi kuna ili 1,4 posto više u odnosu na rashode koji se financiraju iz ovih izvora u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2017. godinu. U 2019. godini ovi rashodi planirani su na razini od 109,5 milijardi kuna, a u 2020. godini na razini od 109,4 milijarde kuna.

I u 2018., kao i u 2017. godini za vlastite i namjenske prihode, kao i rashode koji se financiraju iz ovih izvora ne postoji obveza uplate na račun državne riznice, već se izvršavanje istih prati samo izvještajno, za proračunske korisnike u visokom obrazovanju, javne institute, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, proračunske korisnike u pravosuđu – sustavu izvršenja sankcija, ustanove u socijalnoj skrbi, kulturi, dio korisnika u zdravstvu, nacionalne parkove, parkove prirode, Agenciju za elektroničke medije, Agenciju za civilno zrakoplovstvo, Hrvatsku energetska regulatornu agenciju i Hrvatsku regulatornu agenciju za mrežne djelatnosti te diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Hrvatske u inozemstvu za prihode ostvarene od pruženih konzularnih usluga.

7. ZAKLJUČAK

U Hrvatskoj su trošarine kao poseban oblik poreza na promet uvedene u sklopu sveobuhvatne porezne reforme koja je započela 1993. godine donošenjem Zakona o porezu na dohodak i Zakona o porezu na dobit. Tako je 1993. godine prvo uvedena trošarina na kavu, a sredinom 1994. uvedene su i trošarine na ostalih šest proizvoda: naftne derivate, duhanske prerađevine, pivo, alkohol, bezalkoholna pića i automobile. Naknadno su trošarine proširene i na ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, te su izjednačene trošarine na domaće i uvozne proizvode.

Trošarinama se oporezuje promet određenih proizvoda, a plaćaju ih proizvođači ili uvoznici, i to u apsolutnoj jedinici mjere tog proizvoda- kilogramu, litri, u postotku cijene. Porezni sustav treba biti postojan, bez čestih promjena, jer one otežavaju poslovanje i poreznim obveznicima i Poreznoj upravi. Sve zakonske odredbe trebaju biti jasne i precizne kako ne bi dolazilo do nepotrebnih različitih tumačenja u njihovoj provedbi.

Od ulaska u EU, u Hrvatskoj je ostvarena stabilnost prihoda od trošarina kao i stabilnost u odnosu na primjenu općih trošarinskih instituta, pogotovo u vezi s promijenjenim okolnostima vezanim uz pristupanje u članstvo EU kao pravila kretanja trošarinskih proizvoda s državama članicama EU, minimalne razine oporezivanja, uvođenje trošarinskog oporezivanja električne energije i drugo. Cjelokupni poslovni proces ubiranja trošarina potpuno je moderniziran, pojednostavljen u administrativnim zahtjevima i elektronički podržan. Pojednostavljenja su naročito prisutna u području praćenja kretanja trošarinskih proizvoda na jedinstvenom EU tržištu tako i u procesu utvrđivanja i naplate trošarine u užem smislu (uvođenjem sustava e-Trošarine). Prednost hrvatskog sustava je jednostavno trošarinsko oporezivanje s malim brojem iznimki i razna oslobođenja. Tamo gdje se i primjenjuju oslobođenja, ona su efikasno uređena kroz sustav izravnih oslobođenja. To znači da obveznici na najjednostavniji mogući način ostvaruju svoja prava, bez dodatnog administriranja, dok Carinska uprava, kao porezno tijelo, s druge strane, na najmanje zahtjevnoj razini angažira svoje kadrovske i druge resurse.

Republika Hrvatska napravila bi pozitivan pomak u svojim proračunskim prihodima kada bi uspjela riješiti problem utaje i gubitka poreznih prihoda. Boljom i učinkovitijom kontrolom carinskih i poreznih službi te uključivanjem u europski sustav nadgledanja prometa i roba koje se oporezuju trošarinama smanjile bi se nelegalne aktivnosti povezane s krijumčarenjem duhanskih proizvoda i alkohola preko granica. Ukupna ocjena trošarine u hrvatskom poreznom sustavu ovisna je o njezinoj namjeni. Ukoliko joj je svrha udovoljiti isključivo financijskim potrebama države, onda se može reći da odgovara tom cilju. Ostale mogućnosti (ekološke, alokacijske, smanjenje regresivnosti) su zapostavljene.

U predstojećem razdoblju osim dodatnog uklanjanja administrativnih zahtijeva i jačanja provedbenih kompetencija carinske službe i strateške uloge Središnjeg ureda Carinske uprave s time u vezi, treba sagledati mogućnost smanjenja trošarinskog opterećenja za pojedine proizvodne sektore u Republici Hrvatskoj (u području oporezivanja alkohola i alkoholnih pića s obzirom na rokove plaćanja, tj. likvidnost). Uz nižu trošarinu, cijene trošarinskih proizvoda u Hrvatskoj mogu biti više, što potiče legalnu, ali i ilegalnu prekograničnu kupovinu, a time i smanjenje poreznih prihoda. . Novi Zakon o trošarinama donosi i nove, detaljnije odredbe o provedbi nadzora (učinkovitiji pravni okvir za suzbijanje, sprečavanje i sankcioniranje nezakonitosti i porezne evazije) i obuhvatnije mjere i aktivnosti u sprečavanju prekršajnih djela i kažnjavanju počinitelja. U sljedećem petogodišnjem razdoblju nije izvjesno očekivati bitne promjene, osim eventualnog usklađivanja s razinom cijena, odnosno revalorizacije. Očekuje da će doći do izmjena poreza na alkohol i cigarete u sklopu Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Trošarine za automobile, nove i stare, u prosjeku će se smanjiti 30 posto. Pojednostavnit će se i prijenos vozila tako što će ga se moći obaviti u centrima za tehničke preglede pa će i u tu biti ušteda za građane.

LITERATURA

Knjiga

1. Općenito više o osnovnim obilježjima trošarina te o razlozima njihovog uvođenja vidjeti u Šimović J. & Šimović H. (2006: 199-204)

Zakon:

1. Zakon o posebnom porezu na kavu, NN 136/02 (pročišćeni tekst), 87/05 i Pravilnik, NN 73/00, 119/01 i 92/05.
2. Zakon o posebnom porezu na pivo, NN 136/02 (pročišćeni tekst) i Pravilnik, NN 59/94, 109/96, 46/98 i 119/01.
3. Zakon o trošarinama (Označavanje duhanskih prerađevina markicama, Članak 65.),
4. Zakon o trošarinama (Duhanske prerađevine-Predmet oporezivanja, Članak 72.),
5. Zakon o posebnom porezu na duhanske prerađevine NN 136/02 (pročišćeni tekst)
6. Zakon o trošarinama (Trošarinska osnovica i visina trošarine na cigarete, Članak 75.),
7. Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića i kavu, Članak. 9.,
8. Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića i kavu, Članak. 7.
9. Zakon o trošarinama (Upotreba energenata i električne energije za namjene na koje se ne plaća trošarina, Članak 101.)
10. Zakon o trošarinama (Električna energija, Članak 94.),
11. Oporezivanje automobila, motocikla, plovila, zrakoplova i drugih prijevoznih sredstava, VII. dopunjeno izmijenjeno izdanje
12. Zakon o posebnom porezu na motorna vozila („Narodne novine“ broj 15/13, 108/13)

Izvor s interneta

1. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Tro%C5%A1arine>
2. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_07_83_2020.html
3. <http://www.ijf.hr/pojmovnik/harmonizacija.htm>
4. Ministarstvo financija (2000), str. 8
5. Ministarstvo financija (1998), str. 29. i Ministarstvo financija (1999), str. 43.
6. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2017/10%20listopad/64%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske//64%20-%201.4.pdf>

POPIS TABLICA

Tablica 1: Visina trošarine na alkohol i alkoholna pića.....	8
Tablica 2: Trošarine za pivo	11
Tablica 3: Predmet oporezivanja, trošarinska osnovica i visina trošarine na cigarete od 2017.	14
Tablica 4: Minimalne stope trošarina na energente koja se koriste za komercijalnu i industrijsku svrhu	15
Tablica 5: Trošarine na energente u RH	16
Tablica 6: Poseban porez na motorna vozila ovisno o emisiji CO2	19
Tablica 7: Poseban porez na motorna vozila na temelju cijene motornog vozila ovisno o obujmu motora u cm3	Error! Bookmark not defined.
Tablica 8: Visina poreza na cestovna vozila.....	22
Tablica 9: Visina posebnog poreza na cestovna vozila - motocikli.....	23
Tablica 10: Visina posebnog poreza na plovila- plovilo bez kabine.....	23
Tablica 11: Visina poreza na plovila- plovilo s kabinom	24
Tablica 12: Visina posebnog poreza na plovila- plovilo s kabinom i pogonom na jedra	24
Tablica 13: Iznos posebnog poreza na kavu	26
Tablica 14: Iznos posebnog poreza na bezalkoholna pića.....	26
Tablica 15: Posebni porezi i trošarine u 2016. i 2017. godini.....	32
Tablica 16: Prihodi državnog proračuna u 2016. i 2017. godini	33
Tablica 17: Rashodi poslovanja u 2016. i 2017. godini.....	34
Tablica 18: Projekcije makroekonomskih pokazatelja Republike Hrvatske	35
Tablica 19: Kretanje rashoda državnog proračuna koji se financiraju iz općih prihoda od 2016.-2020.	36

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Udio svih trošarina (električna energija, alkohol, duhanske prerađevine i pivo) u ukupnim poreznim prihodima	36

SAŽETAK

Svrha istraživanja trošarina je znanstvenim metodama istražiti trošarine u poreznom sustavu Republike Hrvatske te ocijeniti stope trošarina i način na koji se oporezuju. Posebni porezi su jedan od najstarijih poreznih oblika koji potječe iz 16. stoljeća. Plaća se prilikom izuzimanja robe iz gospodarskog okruženja u svrhu njezine upotrebe u daljnjoj poduzetničkoj ili državnoj proizvodnji ili u svrhu potrošnje od strane krajnjeg potrošača. Posebnim porezima (ili trošarinama) se oporezuje promet određenih proizvoda, a plaćaju ih proizvođači ili uvoznici, i to u apsolutnom iznosu po jedinici mjere tog proizvoda (kilogramu, litri, komadu, u postotku cijene i sl.) Harmonizirane trošarine sastoje se od trošarinskog sustava oporezivanja alkohola i alkoholnih pića, duhanskih preradevina, energenata i električne energije.

U radu je prikazana struktura javnih prihoda. Ukupni prihodi od posebnih poreza i trošarina u 2017. godini ostvareni su u iznosu od 15,1 milijardu kuna, što je porast od 2,6% na međugodišnjoj razini. Najznačajniji prihodi od trošarina s udjelom od 55,7% u ukupnim trošarinama su prihodi od trošarina na energente i električnu energiju, a ostvareni su u iznosu od 8,4 milijarde kuna. U radu su prikazane tablice projekcije makroekonomskih pokazatelja Republike Hrvatske.

Ključne riječi: posebni porezi (ili trošarine), harmonizacija trošarina, javni prihodi

SUMMARY

The purpose of excise research is to investigate excise duty on the tax system of the Republic of Croatia by scientific methods and to assess the rates of excise duty and the way in which they are taxed. Special taxes are one of the oldest tax forms dating back to the 16th century. It is payable on the exclusion of goods from the economic environment for the purpose of its use in further entrepreneurial or state production or for the purpose of consumption by the final consumer. Special taxes (or excise duties) are taxed on the turnover of certain products, paid by manufacturers or importers, in absolute amounts per unit of measure of that product (in kilograms, liters, pieces, in percentage of the price) Harmonized excise duties consist of excise duty system taxation of alcohol and alcoholic beverages, tobacco products, energy and electricity.

This work presents the structure of public revenues. Total revenues from special taxes and excises in 2017 amounted to HRK 15.1 billion, an increase of 2.6% on year level. The most significant excise tax revenues of 55.7% in total excises are revenues from excise on energy and electricity, amounting to HRK 8.4 billion. This work presents projections of macroeconomic indicators of the Republic Croatia.

Key words: special taxes (or excise duties), excise tax harmonization, public revenues